มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
SUAN DUSIT UNIVERSITY

สวนดุสิต
จากอดีต ถึง ปัจจุบัน

สวนดุสิต
จากอดีต ถึง ปัจจุบัน

ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน
รศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์
ผศ.ดร.พิทักษ์ จันทร์เจริญ
ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ
ผศ.ดร.ผดุง พรมมูล
ดร.ณัฏฐนิช สิริสัจจานุรักษ์

ผู้รวบรวมข้อมูล : นางสาวอลิศ พันธ์พรสม

จัดทำโดย : กองประชาสัมพันธ์

ออกแบบและจัดพิมพ์ : กราฟฟิคไซท์

ขอขอบคุณ : ผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร ศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน
มหาวิทยาลัยสวนดุสิตทุกท่าน

คำนำ

ทุกย่างก้าวของกาลเวลาล้วนงดงามและมีคุณค่าต่อความทรงจำเสมอ จึงควรที่จะมีการบันทึกอย่างละเอียดและถูกต้องเพื่อเก็บรักษาเป็นข้อมูลเอาไว้ให้เนิ่นนานที่สุด พร้อมนี้ยังสามารถใช้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้คนในรุ่นต่อๆ ไป ได้ศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาในอนาคตได้ด้วย

กล่าวกันว่าคนไทยไม่ชอบบันทึกอะไร เนื่องจากเราถนัดในการใช้วิธีเล่าเรื่องสืบต่อแบบมุขปาฐะมากกว่า พอกาลเวลาผ่านไปบางเหตุการณ์ก็ตกหล่นลืมเลือนและขาดหายในรายละเอียดต่างๆ ทำให้เรื่องราวสำคัญที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขาดหายไปเป็นจำนวนไม่น้อย แม้บางครั้งจะมีการบันทึกคำให้การและจดหมายเหตุเอาไว้แต่ส่วนใหญ่หลักฐานมีการเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา เนื่องจากไม่สามารถจะหาวัสดุที่คงทนต่อกาลเวลาได้ทำให้ข้อมูลระดับปฐมภูมิแทบจะไม่หลงเหลืออยู่ คนรุ่นหลังจึงไม่อาจรับรู้สิ่งที่เคยบังเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แบบ

มาถึงวันนี้โลกของเทคโนโลยีก้าวไปไกลมาก เราสามารถเก็บรักษาหลักฐานต่างๆ ได้อย่างครอบคลุมครบถ้วน และยาวนานนับพันๆ ปี จึงเหลือเรื่องกระบวนการเก็บรวบรวมหลักฐานต่างๆ เท่านั้น ที่ยังมีน้อยอยู่ หลายหน่วยงานจึงเริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ชื่นชม และดำรงรักษาต่อไป

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นสถาบันการศึกษาที่มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนานสืบต่อกันมานับร้อยปี มีเหตุการณ์สำคัญๆ เกิดขึ้นมากมาย สมควรที่จะมีการเก็บรักษาความงดงามต่างๆ เหล่านี้เอาไว้ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน อธิการบดี จึงมีดำริที่จะรวบรวมประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในแง่มุม

ต่างๆ อย่างละเอียดและสมบูรณ์แบบที่สุดเอาไว้ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการชุดหนึ่งขึ้นมา เพื่อศึกษาและรวบรวมเรื่องราวของสถาบันเอาไว้ให้ครบถ้วนที่สุด ทางคณะกรรมการจึงได้เริ่มดำเนินการกำหนดกรอบและแนวทางในการทำงานขึ้นมาและเริ่มศึกษา "สวนดุสิต" ในด้านต่างๆ อย่างลุ่มลึก พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องอย่างระมัดระวัง ทั้งหลักฐานที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ กระทั่งภารกิจเสร็จสิ้น จากนั้นจึงได้จัดพิมพ์ออกเผยแพร่แก่อาจารย์ นักศึกษา บุคลากร ประชาชน ตลอดจนผู้สนใจทั้งหลายได้รู้จักสวนดุสิตในความเป็นจริงที่ถูกต้องที่สุด โดยการจัดพิมพ์เผยแพร่แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ส่วนหนึ่งจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มหนังสือธรรมดา อีกส่วนหนึ่งเป็น e-Book เพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงตามความสะดวกของตน

สวนดุสิต "จากอดีตถึงปัจจุบัน" เล่มนี้เป็นเล่มแรกที่ถูกจัดพิมพ์ออกมาเผยแพร่ นอกจากนี้ยังจะมีเล่มต่อๆ ไปของเรื่องชุดนี้ ติดตามออกมาเป็นระยะจนกว่าจะครบถ้วนตามกรอบที่คณะกรรมการได้วางเอาไว้ จึงขอขอบพระคุณท่านอธิการบดีที่ได้ให้แรงบันดาลใจจนทำให้หนังสือชุด **สวนดุสิต** สำเร็จเสร็จสิ้นออกมาได้ ขอบคุณคณะกรรมการทุกท่านที่ทำงานอย่างเข้มแข็งจนภารกิจเสร็จสิ้นสมบูรณ์ โดยเฉพาะ นางสาวอลิศ พันธ์พรสม ที่เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงเรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ออกมาได้อย่างน่าอ่าน ขอบคุณบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ทำให้งานครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี จึงเชื่อว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อการศึกษาในอนาคตข้างหน้าสืบไป

ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ
ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน
จัดทำหนังสือรวบรวมประวัติ
และความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

คำนำผู้จัดทำ

"สวนดุสิต จากอดีตถึงปัจจุบัน" จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมประวัติและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดระยะเวลากว่า 80 ปี ของการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความเข้มแข็งทางวิชาการ เริ่มจากการก่อตั้งโรงเรียนการเรือนแห่งแรกของประเทศไทย พัฒนามาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันบนความเข้มแข็งทางวิชาการและปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

หนังสือเล่มนี้ถือเป็นเล่มแรกของการเปิดประตูเรือนสวนดุสิต นำเสนอเรื่องราวของสวนดุสิตผ่านเหตุการณ์สำคัญในแต่ละยุค ตั้งแต่โรงเรียนการเรือนพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จนมาเป็นมหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยถ่ายทอดเรื่องราวผ่านรูปภาพและบทสัมภาษณ์จากผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ในแต่ละยุค อันนำมาซึ่งความเป็นตัวตนของ "สวนดุสิต" ในวันนี้ และเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนางานวิชาการในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีหนังสืออีกหลายเล่มที่ทีมคณะจัดทำหนังสือรวบรวมประวัติและความเป็นมาของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พร้อมจะถ่ายทอดเรื่องราวในอีกหลายมุมของสวนดุสิตให้ได้ติดตามกันในรูปแบบ "หนังสือฉบับกระเป๋า หรือ Pocket Book"

ผู้จัดทำหนังสือ “สวนดุสิต จากอดีตถึงปัจจุบัน” หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้อ่านจะได้รับความรู้ เพลิดเพลิน และความสนุกสนานจากหนังสือเล่มนี้ และขอขอบคุณผู้บริหาร อาจารย์ บุคลากร ศิษย์เก่า และศิษย์ปัจจุบันมหาวิทยาลัยสวนดุสิตทุกท่าน ที่ได้ให้เกียรติถ่ายทอดเรื่องราวและอำนวยความสะดวก จัดหารูปภาพและแหล่งข้อมูลในการจัดทำหนังสือครั้งนี้ หากมีข้อเสนอแนะประการใด คณะผู้จัดทำขอรับไว้ด้วยความขอบพระคุณยิ่ง

คณะผู้จัดทำ
กองประชาสัมพันธ์

สารบัญ

หน้า

โรงเรียนการเรือน **11**

- ปฐมฤกษ์ “ละอออุทิศ” ถิ่นสวนดุสิต 35
- งานชุมนุมแม่บ้านแห่งประเทศไทย 39

วิทยาลัยครูสวนดุสิต **49**

- คำว่า “สวนดุสิต” มาจากไหน? 55
- เริ่ม “สหศึกษา” ในรั้วสวนดุสิต 61
- บ้านขนม “โฮมเบเกอรี่” ต้นกำเนิดขนม “ท๊อฟฟี่เค้ก” แห่งสวนดุสิต 69
- โรงแรมสวนดุสิต เพลส 75
- บุกเบิก “ครุย” ในวิทยาลัยครู 79

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต **83**

- ขยายโอกาสการเรียนรู้สู่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน 89
- สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ 91
- “ครุย” เชิดชู : คู่สถาบันราชภัฏ 101

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต **103**

- “ครุย” เรียบหรู : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต 125

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต **127**

- กว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยสวนดุสิต 133
- “ครุย” งามสง่า : คงคุณค่ามหาวิทยาลัยสวนดุสิต 137

วิวัฒนาการเรื่องการแต่งกาย **139**

- เครื่องแบบการแต่งกายนักศึกษาสวนดุสิตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน 141

อาคารวักตะกนิษฐ

เกริ่นนำ

'สวนดุสิต' สถาบันการศึกษาที่มีแนวคิด วิธีการที่แตกต่าง ทุกๆ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในสถาบันแห่งนี้ **"คนสวนดุสิต"** ยังจดจำได้เป็นอย่างดี

แม้ยุคสมัยจะเปลี่ยนไป แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็น "สวนดุสิต" ไม่ว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้นประวัติศาสตร์ภายในรั้วกำแพงแดงที่มีอาณาเขตเพียงไม่กี่สิบไร่แห่งนี้ ยังมีความทรงจำอีกหลายเรื่องที่แม้แต่คนสวนดุสิตเองยังไม่เคยรู้ และอยากให้ลองตั้งโจทย์กันเล่นๆ ว่า **"ทำไมสวนดุสิต ถึงเป็นสวนดุสิตอย่างทุกวันนี้"** การก่อร่างสร้างตัวตนของความเป็นสวนดุสิตให้เกิดขึ้น อันเป็นจุดเด่นที่สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รับรู้ และได้รับการกล่าวขานจากผู้คนในสังคมในความเป็นอัตลักษณ์....มสด. ประเด็นไม่ได้อยู่ที่ว่าใครสร้าง ใครปฏิบัติ หรือใครต่อยอด แต่ "โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน" แห่งนี้ ระยะเวลาหลายทศวรรษมีเรื่องราวของ **"คนสวนดุสิต"** มากมายที่อยากจะส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต สถาบันการศึกษาของรัฐที่มีจุดเริ่มต้นเป็นโรงเรียนสอนหญิงแห่งแรกของประเทศไทย ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิชางานบ้าน การเรือนให้กับผู้หญิงสมัยก่อน บัดนี้กว่า 80 ปีมาแล้วที่สวนดุสิตมีบทบาทของการเป็นโรงเรียนการเรือน วิทยาลัยครู กระทั่ง มาเป็น "ราชภัฏ" จากนาม "สถาบัน" ยกฐานะเป็น "มหาวิทยาลัยราชภัฏ" และเป็น "มหาวิทยาลัยสวนดุสิต" ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความถนัด จากวันนั้นจนวันนี้ สวนดุสิตยังคงยึดถือไว้ให้คนรุ่นหลังได้สานต่อในรูปแบบของ "ความเป็นสวนดุสิต"

สวนดุสิตโพล โฮมเบเกอรี่ โรงเรียนการอาหารนานาชาติสวนดุสิต โรงเรียนสาธิตละอออุทิศ โรงแรมสวนดุสิต เพลส ธุรกิจการบิน พยาบาลศาสตร์ หรืออีกมากมายที่เกิดขึ้นในรั้วกำแพงแดงติดแยกการเรือน ประวัติศาสตร์ความทรงจำที่ถือเป็นฐานความเชี่ยวชาญของผู้คนที่เรียกว่า "ประชาคมสวนดุสิต" ถือเป็นแบบวัฒนธรรมที่ยังรักษาและเพิ่มขีดความสามารถให้ประจักษ์ถึงความภาคภูมิใจในรูปแบบการบริหารของ 'คนสวนดุสิต' มากยิ่งขึ้น

การผสมผสานผ่านรูปแบบการทำงานก็ถือเป็นเรื่องราวของผู้ที่ใช้ชีวิตอยู่ในรั้วแห่งนี้สามารถขับเคลื่อนทั้งงานวิชาการ งานสังคมไปได้เป็นอย่างดีภายใต้ชื่อ"สวนดุสิต"

กองประชาสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

โรงเรียนการเรือน

(ที่มา : หนังสือครบรอบ 50 ปี วิทยาลัยครูสวนดุสิต)

โรงเรียนการเรือนแห่งนี้เป็นสถานที่ผลิตบุคลากรผู้หญิงที่มีชื่อเสียงหลากหลายท่าน เพราะเป็นแห่งแรกที่มีการเปิดสอนทั้งวิชาการเรือนและการช่างให้กับสตรีที่เข้ามาเรียนที่นี่ การเรือนแบ่งวิชาเป็นการเลี้ยงดูเด็ก การครองเรือน และการช่าง เป็นวิชาที่เกี่ยวกับการเย็บปักถักร้อย ร้อยพวงมาลัยดอกไม้สด การจัดพานพุ่มดอกไม้สด งานฝีมือเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้า ล้วนเป็นหลักสูตรการช่างของสตรีการเรือนในรุ่นแรก พัฒนาเรื่อยมาจนมีอาจารย์ที่จบจากต่างประเทศเข้ามาสอนร่วมกับอาจารย์จากในรั้วในวัง มาเป็นผู้สอนงานฝีมือโดยตรง

ส่วนการแต่งกายของนักเรียนผู้หญิงเป็นเชิ้ตคอบัว แขนสามส่วน กระโปรงสีกรมท่ามีจีบข้างหน้าและหลังด้านละ 4 จีบ ส่วนห้องเรียนจะแบ่งห้องตามหลักสูตร แต่ละหลักสูตรใช้เวลาเรียนประมาณ 3-4 ปี ซึ่งรู้สึกภูมิใจที่วันนี้โรงเรียนการเรือนแห่งนี้มีอดีตที่ได้ชื่อว่าเป็นสถาบันที่ผลิตผู้หญิงที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณสมบัติ รูปสมบัติ กิริยามารยาท มีหลายคนเป็นคุณหญิงคุณนาย เคียงคู่ผู้มีชื่อเสียงทั้งในอดีตและในปัจจุบัน

คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ
ผู้อำนวยการโรงเรียนการเรือนคนที่ 5

โรงเรียน
การช่างนครนคร

ผู้ก่อกำเนิดโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา)
เสนาบดีกระทรวงธรรมการ ระหว่าง พ.ศ. 2458 - พ.ศ. 2469
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ระหว่าง พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2476
ผู้วางโครงการก่อตั้งโรงเรียนการเรือน

พระสารสาสน์ประพันธ์ (ชื้น จารุวัสตร์)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ระหว่าง พ.ศ. 2477 - พ.ศ. 2478
ผู้ดำเนินการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน

คุณหญิงเพชรดา ณ ป้อมเพชร์
(ม.ล.จิตรกุล กุญชร) ปี พ.ศ. 2477
ตำแหน่ง ครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน
(วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์)

นางนิลรัตน์ บรรณสิทธิ์วรสาสน์
ปี พ.ศ. 2477
ตำแหน่ง รักษาการครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน
(วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์)

คุณหญิงไสววงศ์ ทองเจือ
ปี พ.ศ. 2477 – 2484
ตำแหน่ง ครูใหญ่โรงเรียนการเรือนวังจันทรเกษม
(วังจันทรเกษม)

นางสาวบุญเกลื้อ กรลักษณ์
ปี พ.ศ. 2484 – 2489
ตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนการเรือนพระนคร
(สวนสุนันทา)

คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ
ปี พ.ศ. 2489 – 2504
ตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนการเรือนพระนคร
(สวนสุนันทา)

ตราสัญลักษณ์

เข็มสีทอง ลงยา ตัวขาว พื้นสีฟ้าน้ำทะเล ตัวเข็มเป็นกุญแจมีสายคล้องหัวกุญแจโยงไปยังเข็มเล็ก อักษรย่อ ก.ร. ตัวเข็มกุญแจ ชื่อโรงเรียนอยู่บนเหนือเครื่องหมายเสมาธรรมจักร ด้านล่างเป็นกิ่งใบชัยพฤกษ์ก้านซ้อนกัน หมายความถึง **"กุญแจไขไปสู่ความรู้"**

สมัยก่อนหากเอ่ยถึงโรงเรียนแห่งแรกในประเทศไทยที่ลูกสาวบ้านไหนได้มาเรียนก็จะนับว่าภาคภูมิใจสุดของบ้าน ต้องนึกถึง“โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน” ซึ่งในสมัยนั้นอยู่ในสังกัดของกองอาชีวศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงธรรมการ หรือกระทรวงศึกษาธิการปัจจุบัน โดยเอาฤกษ์ดีวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 เป็นวันเริ่มเปิดทำการของโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน ที่วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนลูกหลวง ที่นี่ใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนการเรือนรุ่นแรกเพื่อฝึกอบรมงานบ้านการเรือนให้กับสตรีเป็นแบบหลักสูตร 4 ปี

รายวิชาในหลักสูตรจะประกอบไปด้วย (1) อาหารและโภชนาการ (2) ศิลปะประดิษฐ์ (3) การตัดเย็บเสื้อผ้า (4) การเลี้ยงดูเด็ก และ (5) การจัดและตกแต่งบ้าน

เรียนวิชาศิลปะประดิษฐ์

เรียนอาหารและโภชนาการ

เรียนการตัดเย็บเสื้อผ้า

เรียนการเลี้ยงดูเด็ก

วังกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
ถนนพิษณุโลก กรุงเทพฯ

โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนเปิดรับนักเรียน 2 ประเภท ประเภทแรกรับนักเรียนที่จบมัธยมต้นมาเรียนหลักสูตร 4 ปี และประเภทที่สองรับครูน้อยหรือครูใหญ่จากจังหวัดต่างๆ มาอบรมหลักสูตรพิเศษ 1 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นของการเปิดสอนหลักสูตรอบรมครูการเรือนขึ้นเป็นแห่งแรกของประเทศไทย จุดประสงค์ก็เพื่อเตรียมและผลิตผู้ที่จะออกไปมีอาชีพครูในแขนงนี้ สมัยนั้นถือว่าเป็นความแปลกใหม่ของสังคมไทย ทำให้หนังสือพิมพ์ยุคนั้นได้มีการประโคมข่าวว่าเป็นโรงเรียนสำหรับนักเรียนหญิงฝึกฝนให้เป็นคุณหญิงคุณนาย

จุดเด่นของสถานศึกษาแห่งนี้คือ รับเฉพาะสตรีเข้าอยู่ประจำ และเป็นผู้ที่เรียนจบหลักสูตรมัธยมสามัญตอนต้น และตอนปลาย อันที่จริงการเรียนการสอนนั้นไม่ได้มุ่งให้ผู้ที่เรียนจบออกไปแล้วประกอบอาชีพ แต่มุ่งหมายให้ไปเป็นแม่บ้านแม่เรือนที่ดี

สำหรับหลักสูตรที่เรียนนั้นมักเป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ภายในบ้านได้ ซึ่งวิชาที่เรียนได้แก่ วิชาภาษาไทย ผู้สอนคือ **คุณครูกิมจุ้ย (คุณน้ำทอง) คุณวิศาล** วิชาตัดเย็บเสื้อผ้า ผู้สอนคือ **หม่อมหลวงฉวีทินกร** วิชามาตุเวทวิทยา หรือวิชาที่ว่าด้วยแม่และเด็ก ผู้สอนคือ **ท่านผู้หญิงอนุรักษ์ราชมณเฑียร** เป็นต้น

ย้อนกลับไปก่อนที่โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนแห่งนี้จะเกิดขึ้น เคยมีผู้กล่าวถึงการเปิดสอนของโรงเรียนประเภทนี้หลายครั้ง แต่ยังไม่มีใครคิดอ่านจัดการให้มีโรงเรียนประเภทนี้เกิดขึ้นได้เลย จนกระทั่งเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี อดีตเสนาบดีกระทรวงธรรมการ (ระหว่าง พ.ศ. 2458 - 2469 และระหว่าง พ.ศ. 2475 - 2476) ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาสำหรับฝึกหัดสตรีให้เป็นแม่เรือนที่ดี จึงได้ดำริโครงการขึ้น ต่อมาเมื่อพระสารสาสน์ประพันธ์เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ (พ.ศ. 2477 - 2478) และได้มองเห็นความสำคัญในเรื่องนี้เช่นกัน จึงได้ดำเนินการตามความมุ่งหมายเดิม คือ จัดตั้งโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนขึ้น โดยพระสารสาสน์ประพันธ์เป็นประธานในพิธีเปิด และแต่งตั้งให้คุณหญิงเพชรดา ณ ป้อมเพชร์ (ม.ล.จิตรจุล กุญชร) ดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ใหญ่ในช่วงแรกเริ่ม

ในปีเดียวกัน ทางกระทรวงธรรมการได้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหารโดยให้ อาจารย์นิลรัตน์ บรรณสิทธิ์วรสาสน์ มารักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือน เป็นการชั่วคราว เพื่อคลี่คลายปัญหาความขัดแย้ง

ที่เกิดขึ้นระหว่างอาจารย์ใหญ่กับนักเรียนผู้ใหญ่ ภายหลังจากที่นักเรียนผู้ใหญ่ที่กำลังศึกษาอยู่ในขณะนั้นส่งหนังสือร้องเรียนไปยังกระทรวงธรรมการ ให้มีการปรับเปลี่ยนผู้บริหาร

เนื่องจากว่า นักเรียนผู้ใหญ่ที่เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนขณะนั้นก็คือ ครูน้อยหรือครูใหญ่ที่จังหวัดต่าง ๆ ส่งมาอบรมหลักสูตรพิเศษ 1 ปี แล้วบรรดาครูจากจังหวัดต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องเข้ามาเป็นนักเรียนซึ่งต้องอยู่ในกรอบระเบียบของโรงเรียนอีกครั้ง ประกอบกับความเข้มงวดในระเบียบวินัยของอาจารย์ใหญ่ (คุณหญิงเพชรดา ณ ป้อมเพชร์) จึงเป็นผลให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 โรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนได้ย้ายมาอยู่ที่วังจันทรเกษม (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) และเปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนมัธยมวิสามัญการเรือนมาเป็น "โรงเรียนการเรือนวังจันทรเกษม" สังกัดกองและกรมเดิม โดยเปิดสอนหลักสูตรมัธยมการเรือน (หลักสูตร 3 ปี) และหลักสูตรการเรือนชั้นสูง (หลักสูตร 3 ปี) เพิ่มเติม

วังจันทรเกษม

นักเรียนการเรือนรุ่นที่ 1 ถ่ายรูปร่วมกับคณะครูอาจารย์

ภาพหมู่คณาจารย์และนักเรียนโรงเรียนการเรือน วังจันทรเกษม

รูปหมู่นักเรียนการเรือนรุ่นแรก พ.ศ. 2477 จบการศึกษา พ.ศ. 2480

จากซ้ายไปขวา

แถวหน้า : อนงค์ กฤษณานนท์, การุณ พันธุมสุต, เป้า พานิช, อินทิรา นาคะเสถียร (โอสถานนท์), ถวิล ฤทธิไกร (วัลยานนท์),

แถวสอง : ชื้น สิธินวล (เชี่ยวการขาย), บรรจบ สังขดุล (คุณหญิงบรรจบพันธ์ นวรัตน ณ อยุธยา), โกสุม เกตุเลขา, ไฉน บุญวงศ์, ฉวีวรรณ วรรณเลิศ, เฉลียว สมิตินันท์, ทวี สังขปาน

แถวหลังสุด : เชวง บุนนาค, กิมเชย เทวาหุดี, ปรุง โปตรนันทน์, วีนัส สิริสิงห์, ประหยัด ดิลกแพทย์, พิมล ศิริเสวย (สุรรัศนมี), บรรเลง บุนนาค

โรงเรียนการเรือนพระนคร พระราชวังสวนดุสิต (สวนสุนันทา) ในระยะแรก

ในปี พ.ศ. 2484 ได้ย้ายจากวังจันทรเกษมมาตั้งอยู่ในบริเวณสวนสุนันทา บนพื้นที่ประมาณ 37 ไร่ เปลี่ยนชื่อเป็น **"โรงเรียนการเรือนพระนคร"** ย้ายสังกัดจากกองอาชีวศึกษาไปสังกัดกองฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นที่ตั้งมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน (เดิม "สวนสุนันทา" เป็นพระราชอุทยาน ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นทางด้านหลังของพระที่นั่งอัมพรสถานในเขตพระราชวังสวนดุสิต มีลักษณะเป็นสวนป่า ใช้เป็นพื้นที่พักผ่อนพระราชอิริยาบถ และต่อมาทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างเป็นที่ประทับถาวรสำหรับเจ้านายฝ่ายในบางพระองค์ ในกรณีที่พระองค์ได้เสด็จสวรรคตไปแล้ว พระราชอุทยานนี้ได้รับพระราชทานนามว่า "สวนสุนันทา")

แผนผังของโรงเรียนการเรือน เมื่อ พ.ศ. 2484

เมื่อแรกย้ายเข้ามาในบริเวณสวนสุนันทา (ที่ตั้งสวนดุสิตในปัจจุบัน) โรงเรียนมีเพียงอาคารเยาวภา และตึกใหญ่ (ปัจจุบันคือที่ทำการของสวนดุสิตโพล) จากนั้นในปีเดียวกัน โรงเรียนได้อาคารเพิ่มขึ้นคือ ตึก 10 ตึก 11 ตึก 12 และตึก 13

ในยุคนี้สวนดุสิตเริ่มมีความโดดเด่นกว่าโรงเรียนอื่นๆ ที่เด่นชัดคือ การแต่งกาย เครื่องแบบนักศึกษาจะเป็นแบบฟอร์มที่ทันสมัย จากนุ่งซิ่นนักเรียนในสมัยนั้นก็เปลี่ยนมาใส่กระโปรง และต้องใส่หมวก นักศึกษาจะต้องเย็บหมวกใส่เองเนื่องจากการปกครองที่มีการเปลี่ยนแปลง สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม คือ ให้สวมหมวก สวมรองเท้า หากผู้หญิงคนใดไม่ใส่หมวกจะถูกตำรวจจับและปรับ จนเป็นเหตุทำให้นักเรียนหญิงของสวนดุสิตต้องเย็บหมวกเองเพื่อไว้ใช้ในช่วงสมัยนี้

อาจารย์ยุพยงค์ ปทุมเทวาภิบาล

นักเรียนการเรือนพระนคร พ.ศ. 2484-2487

"สมัยเป็นนักเรียนตอนนั้นต้องใส่หมวก แล้วนักเรียนสมัยนั้นต้องเย็บหมวกกันเอง สมัยจอมพล แปลก คุณหญิงละเอียดต้องใส่หมวก อันนี้สวนดุสิตของเราก็จะแปลกกว่าที่อื่น คือเราจะใส่หมวกเย็บหมวกกันเองดูทันสมัยกว่าที่อื่น ซึ่งสถาบันอื่นๆ เขามุ่งเรียนอย่างเดียวเพื่อที่จะไปเป็นครู ส่วนของเราก็จะเน้นด้านคหกรรม มีอบรมการเรือน อบรมครูอนุบาล ตอนนั้นยังไม่มีปริญญา แต่เรียนกัน 4 ปี เรียนแล้วก็อบรมอีก 1 ปี

ตอนนั้นเกิดสงครามโลก พ.ศ. 2487 เราก็เรียนกันโดยไม่มีปิดเทอม ไปเรียนที่จังหวัดฉะเชิงเทรา อ.บางคล้า จนจบแล้วไปอบรมครูอนุบาลที่แปดริ้ว ช่วงนั้นถือว่าวิกฤติมาก ไม่มีนักเรียนเรียนเยอะเพราะเกิดสงคราม

ส่วนการแต่งกายเราจะทันสมัยกว่าคนอื่นตรงที่ สมัยนั้นยังไม่นิยมนุ่งประโปรง แต่เราก็นุ่งกันแล้ว"

เหตุการณ์ที่ประทับใจของนักเรียนในช่วงนั้น คือ ช่วงเช้าจะตื่นขึ้นมาเพื่อเข้าแถวรับประทานอาหาร ซึ่งจะต้องไปทุกคนเพราะเจ้าหน้าที่จะมีการตรวจอย่างละเอียด พอถึงช่วงเวลาว่างนักศึกษาจะได้เล่นน้ำในคลองที่อยู่ติดกับสวนสุนันทา (โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย) บางครั้งนักศึกษาบางคนก็แอบว่ายน้ำข้ามไปฝั่งสวนสุนันทา พอถึงวันหยุดก็จะมีญาติมาเยี่ยมเป็นช่วงที่นักศึกษาตื่นเต้น และดีใจมาก

ประตูเข้าจะเป็นประตู 4 (ประตูฝั่งถนนนครราชสีมาปัจจุบัน) มีอาคารรับรองเป็นเรือนไม้ชั้นเดียวสำหรับผู้มาติดต่องานหรือมาพบนักศึกษาจะมีคนเดินไปตามและทุกคนจะรู้จักกันหมด เพราะในช่วงนั้นจะยังไม่มีเสียงตามสาย ในการประกาศจึงต้องใช้วิธีการให้นักการภารโรงเดินไปเรียกตามตึกต่างๆ ซึ่งในสมัยนั้นนักเรียนมีจำนวนน้อยจึงตามหากันง่ายเพราะส่วนใหญ่ก็จะรู้จักกันเกือบหมด

วัฒนธรรมองค์กรของสวนดุสิตจะเป็นแบบพี่แบบน้อง รุ่นพี่ดูแลรุ่นน้อง เวลามีนักศึกษาใหม่เข้ามาเรียนจะมีการต้อนรับดูแลเป็นอย่างดี มีการเล่นกีฬาร่วมกันสร้างความสามัคคีพบปะระหว่างนักศึกษาระหว่างตึก (หอพัก) นักศึกษาจะอยู่คละกันในแต่ละตึกเพื่อให้รู้จักกันทุกคนให้เหมือนอยู่บ้านหรืออยู่กันแบบครอบครัว

สมัยนั้นถ้าใครจบจากโรงเรียนการเรือนพระนครก็นับว่าเป็นยอดเยี่ยมแห่งกุลสตรีทีเดียว จบไปแล้วถ้าไม่รับราชการเป็นครูสอนก็จะออกไปแต่งงานกับนายร้อย นายเรือ เป็นส่วนมาก เพราะสมัยนั้นนายร้อย นายเรือ แต่งกายประทับใจผู้ที่ได้พบเห็น โดยท่านผู้หญิงอนุรักษ์ราชมณเฑียร (พัว) ได้สอนวิธีการเลือกคู่ครองคือต้องให้ชายมีความรู้สูงกว่าหญิง

พอถึงวันปลายสัปดาห์ นักเรียนประจำจะมีผู้ปกครองมาเยี่ยม ซึ่งการเยี่ยมของผู้ปกครองนั้นมักจะมีพี่ชายแต่งฟอร์มสวยงามมาเยี่ยม แต่โรงเรียนมีระเบียบจัดมาก มีครูเวรนั่งเฝ้าอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการจะคุยกันก็ต้องนั่งอย่างมีระเบียบไม่เหมือนปัจจุบัน

"โรงเรียนย้ายเข้ามาอยู่ในบริเวณสวนสุนันทาได้ไม่นาน ประเทศไทยก็ตกอยู่ในภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือสงครามมหาเอเชียบูรพา อาคารของโรงเรียนการเรือนถูกระเบิดทำลายหลายหลัง เครื่องบินของสัมพันธมิตรได้มาทิ้งระเบิดลงตรงตึก 13 และตึกใหม่เมื่อวันที่ 14 กรกฎา (ตึกนี้สร้างใหม่เพื่อให้เป็นอาคารเรียน) ฉลองเสร็จไม่ทันไรก็ถูกลูกระเบิด ทำให้แรงสะเทือนของตึกฝั่งตึก 13 ร้าวใช้การไม่ได้ทั้งหมด ส่วนตึก 7 ถึง 11 มีคูกั้นรับความสะเทือนไว้จึงยังคงใช้การได้ ในปี พ.ศ. 2486 นั้น สงครามหนักขึ้น กรุงเทพฯ สั่งปิดการเรียนทั้งหมด แต่อพยพไปเรียนต่างจังหวัด นักเรียนปีที่ 2 ให้ไปเรียนที่บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนปี 1 นั้น ให้ย้ายไปเรียนที่โคราช

ต่อมา พ.ศ. 2487 ทางโรงเรียนการเรือนได้เปิดให้พวกที่ไม่ได้ไปเรียนต่อที่โคราชเรียนต่อที่ร้านอาหารไทยภัตต์ ซึ่งเป็นร้านของกระทรวงศึกษาธิการ มีอาจารย์คุณแม่เพิ่ม ประจำอยู่ที่นั่น ชาวกรุงเลยเรียนช้ากว่าชาวโคราช 1 ปี เมื่อสงครามโลกสิ้นสุด นักเรียนก็ย้ายกลับเข้ามาเรียนที่เดิม

ภายหลังจากการยอมจำนนต่อสงครามของประเทศญี่ปุ่น ในวันที่ 14 สิงหาคม 2488 ไม่นานนักสหประชาชาติได้ส่งกองกำลังทหารเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น ในระหว่างนี้โรงเรียนการเรือนถูกใช้เป็นกองบัญชาการและเป็นที่พักของหน่วยทหารสหประชาชาติ ทหารที่มาพักในโรงเรียนการเรือนส่วนใหญ่เป็นทหารอินเดีย"

(ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ
หนังสือ วารสารสังคมมนุษย์)

สวนดุสิตหลังจากที่ย้ายเข้ามาอยู่ในเขตพระราชวังสวนดุสิต (สวนสุนันทา)

ในปี พ.ศ. 2483 กระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดตั้ง "โรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ" ขึ้น ในบริเวณพื้นที่เดียวกันกับโรงเรียนการเรือนพระนคร โดยให้สังกัดกองฝึกหัดครู กรมสามัญศึกษาแต่แยกส่วนการบริหารจัดการออกจากกัน เพราะโรงเรียนการเรือนพระนคร และโรงเรียนอนุบาลละออ อุทิศมักจะไปเปิดด้วยกันเสมอ โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2486-2489) กระทรวงศึกษาธิการไปเปิดโรงเรียนอนุบาลขึ้นที่จังหวัดใด ก็จะต้องมีโรงเรียนการเรือนเปิดตามมาด้วย เพื่อรองรับผู้ที่อพยพหลบหนีภัยสงครามไปจากกรุงเทพฯ เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 โรงเรียนการเรือนที่ไปเปิดสอนชั้นเฉพาะกิจในต่างจังหวัดรวม 10 จังหวัด ก็ถูกยุบลง

พอมาถึงช่วงที่สำคัญคือช่วง พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา หรือช่วงที่คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ เป็นอาจารย์ใหญ่ ช่วงนี้โรงเรียนการเรือนเปลี่ยนแปลงไปมาก และมีอาจารย์ชาวอเมริกันมาช่วยสอนอยู่คนหนึ่ง ชื่อ ดร.เวอร์ยิเนีย เอฟ คัทเลอร์ ทาง**อาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ได้พามาช่วยพัฒนางานคหกรรมศาสตร์ของสวนดุสิตให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น** โดยจัดอบรมคหกรรมศาสตร์ทั่วประเทศ และในหลักสูตรของ ป.ม. (ประโยคครูมัธยมการเรือน) ได้ตั้ง “English Club” ขึ้น นักเรียนต้องพูดภาษาอังกฤษ ต้องไปห้องสมุด A.U.A. เพื่อชมภาพยนตร์ แล้วมาเล่าย่อเป็นภาษาอังกฤษในชั้นเรียน และในชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษห้ามพูดภาษาไทย มีการร้องเพลงและท่องกลอนภาษาอังกฤษเก็บคะแนน

ในปี พ.ศ. 2490 โรงเรียนได้งบประมาณและเริ่มดำเนินการสร้างตึกใหม่ริมถนนราชวิถี ปัจจุบัน คือ ตึก 1 โดยเริ่มใช้ตึกในขณะที่ยังไม่ได้ฉาบปูนใช้เป็นอาคารเรียนในปี พ.ศ. 2492 ซึ่งอาคารนี้เสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2495

พอสิ้นปลายปีการศึกษามีการสอบตัดเย็บแบบเสื้อราตรีแล้วให้ใส่เหมือนกันหมด แต่งชุดขาวผูกเอวริบบิ้นขาว มีฟอร์เก็ตมีน็อตห้อยชายทั้งสอง แล้วนักเรียนต้องทำบัตรเชิญแขกต่างประเทศ 2 คน ต่อเจ้าภาพ 1 คน แล้วภายในงานนักเรียนทุกคนต่างก็คุยกันกับชาวต่างประเทศและแขกผู้มาร่วมงานที่นักเรียนเชิญมากันอย่างสนุกสนาน รับประทานอาหารไปพลาง มีเกมส์ต่าง ๆ เล่นสลับไปด้วย

เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งกรมการฝึกหัดครูขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ฉบับ พ.ศ. 2497 เพื่อรวมการฝึกหัดครูที่จัดขึ้นในกรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นการประหยัดและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปรับปรุงการผลิตครูทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โรงเรียนการเรือนพระนครจึงย้ายมาสังกัดกรมการฝึกหัดครู ในปี พ.ศ. 2498 และได้โอนแผนกฝึกหัดครูอนุบาลจากโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ มาสังกัดโรงเรียนการเรือนพระนคร

ปี พ.ศ. 2499 โรงเรียนการเรือนพระนครได้เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. (คหกรรมศาสตร์) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาเป็นปีแรกและเป็นแห่งแรกของประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูการเรือน ประโยคครูอนุบาล ระดับ ป.ป. (หลักสูตรครูประถม) และประโยคครูมัธยมการเรือนควบคู่กัน (หลักสูตรทั้ง 3 เป็นหลักสูตรที่สอนมาก่อน และได้ยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2506) และในปี พ.ศ. 2501 จึงได้เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. และ ป.กศ. (ชั้นสูง) สาขาคหกรรมศาสตร์และอนุบาลศึกษาเพิ่มขึ้น

ประตูสุนันทาทวาร ปัจจุบันได้ถูกรื้อถอนไปแล้ว เดิมจะตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับประตูโรงเรียนสาธิตละอออุทิศ

คุณเรณู ศรีบุญเรือง

(อดีตนายกสมาคมศิษย์เก่าการเรือน-สวนดุสิต
ในพระราชินูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

"โรงเรียนการเรือน เป็นโรงเรียนผู้หญิงล้วนที่ขึ้นชื่อเรื่องการเรือน และมีเรื่องสนุกตามวัยในช่วงนั้นอยู่เสมอ ตามประสาสาวๆ หลายคู่พบรักและครองเรือนกับทหาร เพราะโรงเรียนอยู่ใกล้กับโรงเรียนนายร้อย มีการจับคู่กัน ส่งจดหมายถึงกันบ้าง ช่วงเย็นวันศุกร์ยืนรอ คุณนักการภารโรงจะมาเรียก นักเรียนทั้งหลายก็มายืนรอกันตรงจุดนั้นจุดนี้ เป็นเรื่องสนุกตามวัย นักเรียนการเรือนพระนครเป็นเพื่อนสนิทกับนักเรียนที่สวนสุนันทา ตามวัยต้องมีแก่นซนกันบ้าง นักเรียนการเรือนพระนครอยากเจอเพื่อนแต่มีแผ่นไม้กั้นกำแพงไว้ ส่วนใต้โล่งสามารถมุดผ่านได้ เหล่านักเรียนจึงหาวิธีออกไปพบเพื่อน นักเรียนก็จะเดินไปที่ต้นชมพู่ปีนป่ายขึ้นต้นไม้และเขย่าลูกให้ตกน้ำ ทำทีกระโดดลงน้ำเพื่อเก็บชมพู่อาจารย์ท่านนึกว่าเล่นน้ำเก็บชมพู่ แต่ความจริงแล้วทุกคนดำน้ำไปหาเพื่อนซี้ที่ฝั่งสวนสุนันทา"

โรงเรียนอนุบาล
ละอออุทิศ

ปฐมฤกษ์ “ละอออุทิศ” ถิ่นสวนดุสิต

โรงเรียนอนุบาลละอออุทิส (ปัจจุบัน โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ) เป็นโรงเรียนอนุบาลของรัฐแห่งแรก ที่สวนดุสิตใช้เป็นสถานฝึกให้กับนักเรียนฝึกหัดครูอนุบาลตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน สร้างขึ้นด้วยเงินบริจาคของ นางสาวละออ หลิมเซ่งไถ่ ด้วยจำนวนเงินแปดหมื่นบาท สร้าง “ตึกละอออุทิศ (เดิมใช้ละอออุทิส)” ขึ้น โดยมีบุคคลสำคัญอย่าง **ม.ล.มานิจ ชุมสาย** หัวหน้ากองฝึกหัดครูในขณะนั้นเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ตลอดจนการดำเนินงานจัดเตรียมอุปกรณ์ และแต่งตำราเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการสอนเด็กอนุบาล

คุณยายละออ

ม.ล.มานิจ ชุมสาย

โรงเรียนอนุบาลละอออุทิส เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2483 โดย คุณหญิงจิตรา ทองแถม ณ อยุธยา เป็นครูใหญ่คนแรก เริ่มต้นรับนักเรียนอายุ 4-5 ปี จำนวน 30 คน เพื่อทำการทดลองสอน ผลปรากฏว่ามีผู้สนใจส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องขยายตึกเรียนเพิ่มขึ้นอีก

กระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานของวิทยาลัยครูตามระบบของสภาการฝึกหัดครู โรงเรียนอนุบาลละอออุทิส จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ”

พักผ่อนหลังอาหารกลางวัน

ด.ช.สุเมธ และ ด.ช.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ในเครื่องแบบนักเรียนโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ

อาคารไม้ชั้นเดียว สร้างขึ้น พ.ศ. 2484 ใช้เป็นตึกเรียนฝึกหัดครูอนุบาลใน พ.ศ. 2486 ปัจจุบันเป็น "ตึกวิจิตรอาคาร"

งานชุมนุมแม่บ้านแห่งประเทศไทย

ประวัติศาสตร์งานฤดูหนาวของกรุงเทพฯ มีหลายงาน เช่น งานรัฐธรรมนูญ งานกาชาด ฯลฯ ทุกงานล้วนมีชื่อเสียง ให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้ร่วมงานทั้งสิ้น แต่มีงานเดียวที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลินแก่ผู้ร่วมงานในด้านวัฒนธรรมอย่างจริงจัง เน้นสาขาคหกรรมศาสตร์และศิลปะประดิษฐ์เป็นพิเศษ นั่นก็คือ "งานชุมนุมแม่บ้าน" ของโรงเรียนการเรือนพระนคร หรือมหาวิทยาลัยสวนดุสิตในปัจจุบัน

งานชุมนุมแม่บ้านได้เริ่มจัดครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2501 ระหว่างวันที่ 4-6 ธันวาคม 2501 ด้วยการริเริ่มของคุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ในขณะนั้นดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนการเรือนพระนคร สมัยนั้นเป็นสถานศึกษาที่รวมบุคคลผู้มีความสามารถทางด้านงานบ้านการเรือน และศิลปวัฒนธรรมจำนวนมาก คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ได้มีความคิดว่า น่าจะมีการจัดงานหรือจัดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้นมา นอกเหนือจากการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ให้แม่บ้านและผู้สนใจให้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งยังเป็นการเผยแพร่ สืบทอดวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่สืบไป

โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดงาน อันดับแรกคือ เพื่อเป็นศูนย์กลางให้แม่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านงานบ้าน งานศิลปะประดิษฐ์ งานคหกรรมศาสตร์สาขาต่างๆ ได้มาชุมนุมเพื่อเผยแพร่ความรู้ เป็นประโยชน์แก่แม่บ้านและผู้สนใจทั่วไป

อันดับสอง คือ เพื่อเผยแพร่วิวัฒนาการของงานบ้านด้านต่างๆแก่ประชาชนทั่วไป และเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ครูอาจารย์และแม่บ้าน คิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ให้เป็นประโยชน์แก่บ้านและครอบครัว ท้ายที่สุดเพื่อบริการสินค้าราคาถูก หรือเรียกว่า “ราคาแม่บ้าน” ให้แก่แม่บ้านและประชาชนทั่วไป

การจัดงานชุมนุมแม่บ้านครั้งแรกนี้ ได้รับการตอบรับจากแม่บ้านและผู้ชมงานทั่วไปเป็นอย่างดี นับได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ ด้วยเหตุที่ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์และได้รับความรู้จากการจัดงาน ดังนั้น การจัดงานชุมนุมแม่บ้าน ครั้งที่ 2 จึงเกิดขึ้นและตามมาด้วยครั้งต่อๆ ไปจนถึง ครั้งที่ 11 งานชุมนุมแม่บ้านจึงกลายเป็นงานประจำปีที่เป็นเอกลักษณ์ และสร้างชื่อเสียงของสวนดุสิตเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของผู้ที่สนใจ รักในศิลปวัฒนธรรมไทย ผู้ที่สนใจด้านคหกรรมศาสตร์ และเป็นที่ชุมนุมของผู้มีฝีมือด้านคหกรรม และการประดิษฐ์ ถือว่าเป็นงานชุมนุมแม่บ้านระดับแนวหน้าของประเทศ

ลักษณะเฉพาะของงานชุมนุมแม่บ้าน คือการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ด้านต่างๆ โดยจัดนิทรรศการ (ทำไว้ให้ดู) การสาธิต (ทำให้ดู) ให้ผู้ชมได้ทดลองปฏิบัติ (ลงมือทำ) รวมทั้งมีการจัดประกวดด้านต่างๆ (นำมาประกวด) ในแต่ละปีจะมีแนวคิดหลักการจัดงานที่แตกต่างกัน ซึ่งนอกจากนำเสนอเป็นรายการพิเศษแล้ว แนวคิดหลักดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมต่างๆ ภายในงานให้กลมกลืน ทั้งรูปแบบ เนื้อหา และรสนิยม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสวนดุสิตมาจนทุกวันนี้

งานนี้จัดต่อเนื่องมาถึง 10 ปี “ดอกผล” ที่ได้จากการจัดงานชุมนุมแม่บ้านฯ คือ สระว่ายน้ำและศาลาในบริเวณเดียวกัน ปัจจุบันอยู่ตรงบริเวณใกล้กับห้องสารภีคู่ และห้องประชุมศาลาชื่นอารมณ์

หลังจากงานชุมนุมแม่บ้านได้เลิกราไปในปี พ.ศ. 2511 ได้มีการจัดงาน “วันดอกไม้” ขึ้นแทน แสดงเฉพาะด้านการจัดตกแต่งดอกไม้สด และดอกไม้ประดิษฐ์ในงานพิธีต่างๆ ในปี พ.ศ. 2516 เป็นปีสุดท้ายของการจัดงานในลักษณะนี้ และก็ไม่มีการจัดอีกเลย จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 ได้มีการจัดงาน “วันดอกไม้” ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ในสมัย ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ แต่ย้ายสถานที่จัดไปที่ห้างเซ็นทรัลชิดลมแทน

ตั้งแต่วันนั้นถึงวันนี้งานวันดอกไม้หรืองานชุมนุมแม่บ้านก็ได้เงียบหายไป สวนดุสิตไม่ได้จัดงานในลักษณะนี้ขึ้นอีกเลย

จนกระทั่ง มหาวิทยาลัยสวนดุสิตได้พลิกฟื้นบรรยากาศการจัดงานที่คล้ายกันขึ้นอีกครั้ง ในชื่องานว่า “ครบเครื่องเรื่องการเรือนสวนดุสิต” จัดโดยโรงเรียนการเรือน และงาน “เย็บร้อย ค่อยจีบ ประดิษฐ์ใบตอง ระดับชาติ” จัดโดย กองพัฒนานักศึกษา ซึ่งรูปแบบงานดูทันสมัยขึ้นตามกาลเวลายุคปัจจุบัน เพราะผลงานที่ปรากฏยังคงอยู่บนความเชี่ยวชาญที่ได้มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ปัจจุบันมีชื่องานอย่างยิ่งใหญ่ว่า **“สวนดุสิต ครัวของแผ่นดิน”**

หัวข้อการจัดงานในแต่ละปี

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการพิเศษ
1	4-6 ธันวาคม 2501	การทำงานตามแนวประหยัด วิธีทำงานให้ง่าย ประหยัดเวลา แรงงาน และทุนทรัพย์ การสาธิตการใช้เครื่องมือทันสมัย ผ่อนแรง
2	11-13 กันยายน 2502	การใช้ใบไม้ตกแต่งบ้าน ทั้งดอกไม้ธรรมชาติตกแต่งและนำมาประดิษฐ์ก่อนที่จะนำไปจัดแจกัน การใช้ดอกไม้ประดิษฐ์ การจัดแจกันดอกไม้ การจัดพานดอกไม้สด การร้อยมาลัย
3	11-13 กันยายน 2503	สาธิตการประกอบอาหารประจำชาติของชาติต่างๆ จากสถานทูตนานาประเทศ
4	24-26 พฤศจิกายน 2504	การจัดและตกแต่งบริเวณในพื้นที่จริง และการแสดงการตกแต่งโดยใช้หุ่นจำลอง
5	1-4 พฤศจิกายน 2505	จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับงานบ้านทุกสาขา มีการสาธิตวิธีใช้และจัดนิทรรศการ
6	1-4 พฤศจิกายน 2506	การจัดและตกแต่งภายในบ้าน การจัดห้องต่างๆ ภายในบ้านโดยใช้วัสดุต่างๆ กัน
7	31 ตุลาคม-4 พฤศจิกายน 2507	การจัดแสดงสวนหย่อม และการจัดดอกไม้รางใหญ่ทั้งภายในและนอกอาคาร
8	31 ตุลาคม-4 พฤศจิกายน 2508	จัดแสดงศาลาไทยแบบต่างๆ บริเวณริมน้ำ ในเรือนมีการสาธิตการร้อยมาลัย การแสดงดนตรีไทย เล่นสักวากลอนสด โดยกวีรุ่นเยาว์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	รายการพิเศษ
9	3-7 พฤศจิกายน 2509	แสดงผลิตภัณฑ์ของไทยในชีวิตประจำวัน จัดรางขนาดใหญ่ประเภทดอกไม้เลื้อย
10	2-6 พฤศจิกายน 2510	ครัวหัวใจของบ้าน แสดงการจัดครัวแบบต่างๆ ดอกไม้ประดิษฐ์จากใบโพ การตกแต่งบ้านโดยกิ่งไม้ที่หาได้บริเวณบ้าน
11	13 ตุลาคม-4 พฤศจิกายน 2511 **ปีสุดท้าย	แสดงดอกไม้เครื่องแขวนทั้งแบบไทยตามฉบับเดิมและไทยประยุกต์ ดอกไม้ใบบางที่พัฒนาจากใบโพ ใบขนุน ใบตะโก ใบมะม่วง ใบไทร ใบจำปี ฯลฯ

ย้อนรำลึกเหตุการณ์งานชุมนุมแม่บ้านผ่านบทสัมภาษณ์

ศาสตราจารย์ มณีรัตน์ จันทนะผะลิน

ศาสตราจารย์คนแรกในสาขาศิลปะประดิษฐ์

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชฤดี รุ่ยใหม่

ศาสตราจารย์มณีรัตน์ มีโอกาสได้ชื่นชมพระบารมี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 อย่างใกล้ชิด และพระกระแสรับสั่งยังคงก้องอยู่ตลอดเวลาทุกครั้งที่ย้อนรำลึกเหตุการณ์ในงานชุมนุมแม่บ้านวันนั้น

"เรียนที่สวนดุสิตมีความสุขทุกประการ ร้องรำทำเพลง มาอยู่ที่นี่ก็ช่วยเหลือกิจการทุกอย่าง พอเรียนไปสักหน่อยก็เตรียมการเรื่องงานชุมนุมแม่บ้าน ก็ได้ร่วมงานตอนนั้น อาจารย์เรียกมาร้อยอุบะ ร้อยตุ้งติ้ง ใส่เครื่องแขวนที่เราเรียกว่า ร้อยรัก พอเครื่องแขวนเสร็จก็ทำดอกไม้ใบบาง ชื่อว่า ห้องดอกไม้ใบบาง แล้วอีกห้องเมื่อเปลือกเป็นดอกเป็นครั้งสุดท้ายที่สวนดุสิตจัดงานตอนนั้นเรียนอยู่ช่วงปลายปี 3 ครั้งนั้นถูกสั่งให้งดกิจกรรมใหญ่ๆ ทั้งหมดในสถานศึกษา และทั่วประเทศ เลยเป็นปีสุดท้ายที่ได้จัด... เศร้าใจมาก

ผู้บริหารก็เศร้าใจ ทุกคนก็เศร้าใจ เสียดายบรรยากาศ ครั้งสุดท้ายจัดอยู่ 5 วัน หลังจากนั้น วันที่ 6 ร้านรวงต่างๆก็ยังขายไปอีก 1 วัน แถมเพราะขายดีมาก เมื่อก่อนไม่มีศูนย์การค้า พอโรงเรียนเราจัดงาน เราก็เป็นศูนย์การค้าเป็นนิทรรศการที่สวยที่สุด เลิศหรูที่สุด ประณีตที่สุด แสดงเอาไว้ราวสรวงสวรรค์ ห้องต่างๆที่จัดแสดงนิทรรศการ 3 ปีกของตึก 1 ชั้นบนเป็นห้องที่สวยมาก ใครเข้าไปแล้วไม่อยากออก เดินดูแล้วเดินดูอีกด้วยความเพลิดเพลินมาที่นี่ก็มีความสุข ทุกคนบอกเป็นเสียงเดียวกัน ราวกับสรวงสวรรค์ หน้าที่ของเราในงานคือสาธิตดอกไม้ใบบางต้นโพทั้งต้น โคน เอามาประดิษฐ์ใหม่หมดทำใบบางแล้วทำดอกต่างๆเต็มห้องที่แสดงหนึ่งห้อง แล้วก็จะเป็นโต๊ะเล็กๆ อยู่

ที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินผ่าน

ห้องแรกที่ท่านเสด็จฯ เข้ามา โต๊ะเราก็อยู่มุมของห้อง โต๊ะต่อมาก็เป็นโต๊ะอาจารย์เยื้อน ภาณุทัต แกะสลักกับงานใบตองและโต๊ะดอกไม้ใบบาง แล้วก็สว่างไสวด้วยดอกไม้สีต่างๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ ทรงมีรับสั่งถามเราหลังจากที่เราถวายบังคม ถอนสายบัว พระองค์ตรัสว่า ***สวยเหลือเกินนะจ๊ะ สวนดุสิตทำได้สวยงามมากจริงๆ ยิ่งทำยิ่งสวย สวยมากขึ้นทุกปี สีนี่สวยเหลือเกินรู้ไหมรักสีไหน*** *พระสุรเสียงของพระองค์ที่เราได้ฟังยังอยู่ในหูเราเลย* ***รู้ไหมรักสีไหน แล้วพระองค์ก็ทรงชี้สีที่เป็นสีม่วงทั้งนั้นเลย ม่วงด่างชมพู ด่างชมพูด่างคราม ที่เราทำเอาไว้ แถบสีฟ้า ม่วง คราม แต่ช่อที่เราถวายเป็นสีเหลืองทองอมส้ม ช่อที่ถวายดอกไม้ใบบาง ท่านผู้อำนวยการชอบออกสีเหลืองทอง พระองค์ทรงชี้ที่สีม่วงแล้วบอกว่า รักเหลือเกิน เนี่ยรักมาก กลับวังแล้วเดี๋ยวจะให้ชูภาสมาซื้อ ขายดอกเท่าไหร่จ๊ะ เรายืนตัวแข็งอยู่ อาจารย์หม่อมราชวงศ์สอิ้งมาศ นวรัตน์ ที่เป็นคนควบคุมโต๊ะอยู่นั่งลง แล้วตอบว่า 10 บาทเพคะ พระองค์บอกกลับวังแล้วจะให้ชูภาสมาซื้อ พอพระองค์เสด็จฯ ผ่านโต๊ะเราไป ทอดพระเนตรโต๊ะถัดไปที่เป็นงานใบตองของอาจารย์เยื้อน ภาณุทัต กับงานแกะสลักผลไม้ ผู้อำนวยการก็รีบกระซิบว่าให้เราหยิบดอกไม้สีม่วงที่ท่านโปรด กำใหญ่ๆ เอาใส่พานแล้วไปถวายที่โต๊ะถัดไป*** *เพราะถ้าปล่อยไว้นาน จะมีคนมากว้านซื้อเสียก่อน ดอกไม้ที่เตรียมไว้ตั้งเยอะ เตรียมกันเดือนกว่าๆ เขามากว้านซื้อกัน 2-3 รายก็หมด เราต้องทำใหม่หมด จากวันนั้นเราต้องก้มหน้าก้มตาทำใหม่ขายทุกวัน อีก 4 วันต่อมาก็หมดเกลี้ยง ทำมาทั้งเดือนขายวันเดียวหมด ขายดีมากได้เงินหลายหมื่น เมื่อก่อนเงินหมื่นแพงมาก เพราะดอกละ 10 บาทไม่มีที่ไหนขาย ที่อื่นขายดอกละ 2 บาท อย่างขนมครกที่อื่นจะขาย 10 ฝา 2 บาท ของเราครกละ 6 สลึง เราขายอะไรก็ขายดีมาก แล้วก็แพงกว่าใครๆ มาก คนที่ซื้อเขาคิดว่าไม่แพงนะ เพราะเขาพอใจ อร่อย ถูกใจที่ได้เห็นของเราหน้าตาดี รสชาติอร่อย ไม่สนใจเรื่องราคาเลย”*

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จฯ เป็นองค์ประธาน
เปิดงานคหกรรมศาสตร์ของโรงเรียนการเรือนพระนครในบางปี

ในปี พ.ศ. 2507 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เสด็จฯ เปิดงานชุมนุมแม่บ้าน ครั้งที่ 7

วิทยาลัยครูสวนดุสิต

"ได้มาอยู่สวนดุสิตที่มีความสวยงาม สดชื่น มีภูมิทัศน์สนามหญ้าเขียวขจี มีสวนหย่อมมุมสนามรูปแบบหลากหลายงดงามมาก ตึกอาคาร ห้องน้ำสะอาดเอี่ยม หอประชุม โต๊ะ เก้าอี้ใช้วัสดุอย่างดีสวยงาม นั่งสบายกว่าที่อื่นๆ ในระดับเดียวกัน (วิทยาลัยครู)"....

ศาสตราจารย์ มณีรัตน์ จันทนะผะลิน
ศิษย์สวนดุสิต

คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ปี พ.ศ. 2504 – 2518
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูสวนดุสิต
(ผู้ริเริ่มงานชุมนุมแม่บ้าน หรืองานดอกไม้ และจัดตั้งทุนการศึกษาทุนแรกชื่อทุนหงส์ทอง โดย ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้ประพันธ์ละครเรื่อง “หงส์ทอง” มอบให้วิทยาลัย)

ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ ปี พ.ศ. 2518 – 2527
(พ.ร.บ.วิทยาลัยครู ฉบับที่ 1, 2518)
ตำแหน่ง อธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต
(ช่วงสมัยงานวิชาการสวนดุสิตโดดเด่น
และเริ่มต้นของการใส่ชุดครุยในวันสำเร็จการศึกษา)

รองศาสตราจารย์ลำพอง บุญช่วย ปี พ.ศ. 2528 – 2537
(พ.ร.บ.วิทยาลัยครู ฉบับที่ 2, 2527)
ตำแหน่ง อธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต
(ช่วงปีของการเริ่มต้นสวนดุสิตโพล และโรงแรมสวนดุสิต เพลส)

รองศาสตราจารย์ธง รุญเจริญ ปี พ.ศ. 2537 – 2538
ตำแหน่ง อธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต

ตราสัญลักษณ์

เข็มเครื่องหมายเป็นรูปกุญแจ และตัวอักษร "วิทยาลัยครูสวนดุสิต" (ตัดเข็มเล็กอักษร ก.ร. และโซ่ออก) ซึ่งเข็มเครื่องหมายนั้นจะมี 2 สี คือ สีขาวและสีฟ้า โดยนักเรียน ป.กศ.สูง และ ปกศ.ต้น จะใช้สีขาว ในขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี จะใช้เข็มเครื่องหมายสีฟ้า

ในปี พ.ศ. 2504 หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศยกฐานะโรงเรียนการเรือนพระนครเป็นวิทยาลัยครู ชื่อ "วิทยาลัยครูสวนดุสิต" สังกัดกองการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู ซึ่งแต่เดิมการฝึกหัดครูจะแยกเป็นโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิง จังหวัดเดียวกันจะมีทั้งโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิง กรมการฝึกหัดครูจึงได้รวมโรงเรียนชายและโรงเรียนหญิงเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูประเภทสหศึกษาทีละแห่งสองแห่ง จนถึง พ.ศ. 2514 โรงเรียนต่าง ๆ ถูกรวมเป็นสหศึกษาหมด มีแต่วิทยาลัยครูสวนดุสิตเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ยังคงเป็นวิทยาลัยครูสำหรับสตรี ช่วงนี้ถือเป็นยุคทองของสวนดุสิต เพราะมีสิ่งต่างๆ ล้วนก่อกำเนิดขึ้นภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารแสดงถึงความเป็นสวนดุสิตที่โดดเด่นมาจนถึงทุกวันนี้

ม.ล.ปิ่น มาลากุล และ อาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ

คำว่า “สวนดุสิต” มาจากไหน?

หลังจากที่ได้มีการยกฐานะ “โรงเรียนการเรือนพระนคร” เป็น “วิทยาลัยครู....” แต่ยังไม่มีชื่อสถาบันต่อท้าย อาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ จึงได้ขอให้ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ตั้งชื่อสถาบันให้ ซึ่งท่านได้ตั้งให้ว่า “สวนดุสิต” จึงใช้เป็นชื่อ “วิทยาลัยครูสวนดุสิต” และได้กล่าวถึงที่มาของชื่อ “สวนดุสิต” เอาไว้ในคำอวยพรครบ 6 รอบ (72 ปี) ของอาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ดังนี้

“...เธอจึงกลับมาปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งได้เปลี่ยนฐานะสภาพใหม่
มีสำเหนียกเรียกวิทยาลัย สมสมัยเร่งรัดพัฒนา
แต่ชื่อวิทยาลัยยังไม่มี กระจ่างศรีจึงได้มาปรึกษา
จะต้องตั้งชื่อให้ใช้ปัญญา เพื่อมิให้น้อยหน้าโรงเรียนใด
ระลึกว่าพระปิยมหาราช เสด็จกลับจากประพาสครั้งยิ่งใหญ่
ทรงปรับปรุงบ้านเมืองเรืองวิไล ตัดถนนสายใหญ่ราชดำเนิน
วางแผนผังสร้างวังงามวิจิตร เรียกว่า “สวนดุสิต” ไม่ขัดเขิน
ใช้นามนี้ย่อมมีความเจริญ ข้าจึงเชิญนาม “สวนดุสิต” มา
ให้แด่วิทยาลัยที่ใจรัก คงถูกใจพวกพรรคนักศึกษา
ร่างแพครัวฝึกหัดจัดให้มา วิทยาลัยก็เจริญดี...”

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, “สูจิบัตรงาน วันอาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ”, 16 มกราคม 2553

ปี พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 ได้มีผลบังคับใช้ ทางกรมการฝึกหัดครูได้ปรับปรุงหลักสูตรขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 ทำให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี

นอกจากนี้ยังได้มีการรวมโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศกับการฝึกหัดครูอนุบาลเข้าด้วยกันเป็นภาควิชาการอนุบาลศึกษา สังกัดคณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนดุสิต และได้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศเป็น “โรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศ” ในปี พ.ศ. 2520 และเปิดสอนระดับปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้องนี้เป็นครั้งแรกด้วยโดยใช้ชื่อหลักสูตรว่า หลักสูตรสภาการฝึกหัดครู วิชาเอกการอนุบาลศึกษา

จากพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 วิทยาลัยครูมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทั้งระบบบริหารและวิชาการ ตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษาของวิทยาลัยครูได้มีการเปลี่ยนไปเป็น “อธิการวิทยาลัย” พร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งผู้บริหารส่วนราชการอื่น ๆ ก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมด้วย คือ เป็นส่วนราชการที่ประกอบด้วยอธิการ รองอธิการฝ่ายบริหาร รองอธิการฝ่ายวิชาการ และรองอธิการฝ่ายกิจการนักศึกษา

ส่วนสำนักงานอธิการ ก็ประกอบด้วยแผนกต่างๆ มี 12 แผนก ด้านงานวิชาการได้จัดตั้งให้มีคณะวิชา 3 คณะ คือ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัด 11 ภาควิชา) คณะวิชาครุศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัด 7 ภาควิชา) และคณะวิชาวิทยาศาสตร์ (มีภาควิชาในสังกัด 9 ภาควิชา)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลให้วิทยาลัยมีการก่อสร้างและปรับปรุงอาคารสถานที่ เพื่อใช้เป็นสำนักงานและห้องเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แม้ว่าจะมีการปรับปรุงโครงสร้าง ระบบบริหารและระบบวิชาการใหม่ แต่วิทยาลัยครูสวนดุสิตยังคงมีการจัดการศึกษาในสาขาเดียว คือ สาขาวิชาการศึกษาตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ. สูง) และระดับปริญญาตรี 4 ปี และ 2 ปี ต่อเนื่อง (ครุศาสตรบัณฑิต) จำนวน 11 วิชาเอก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ทั่วไป คหกรรมศาสตร์ ศิลปศึกษา การศึกษาพิเศษ การอนุบาลศึกษา การประถมศึกษา อุตสาหกรรมศิลป์ และคณิตศาสตร์)

ในปี พ.ศ. 2520 หลังจากที่พระราชบัญญัติวิทยาลัยครูมีผลใช้บังคับ **ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ** ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต และได้มีการเปิดการเรียน

การสอนในระดับปริญญาตรีขึ้น รวมถึงอาคารก็เริ่มมีการปรับปรุง และก่อสร้างเพิ่มเติม ประกอบกับเป็นยุคของความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นอย่างมาก เนื่องจากวิทยาลัยครูสวนดุสิตได้เกิดความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวง กรม หรือระหว่างสถาบันการศึกษา ตลอดจนการบริการทางวิชาการด้วยการเป็นวิทยากรอบรม

ต่อมา พ.ศ. 2529 – 2534 วิทยาลัยครูสวนดุสิตได้ขยายการเปิดรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สายวิชาการอื่นเพิ่มขึ้นหลายวิชาเอก ในสาขาวิทยาศาสตรบัณฑิตและศิลปศาสตรบัณฑิต ทั้งในระดับปริญญาตรี 4 ปี และปริญญาตรีต่อเนื่อง มีการเปิดสอนนักศึกษาตาม**โครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.บป.)** รุ่นแรกในปี พ.ศ. 2529 โดยเปิดสอนทั้งสายวิชาชีพครูและสายวิชาการอื่นในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี แต่เดิมก่อนปี พ.ศ. 2529 การเปิดสอนจะเรียกเป็น**โครงการอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อคป.)** เป็นการจัดการศึกษาให้กับบุคคลที่มีงานทำอยู่แล้วได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติม เฉพาะสายวิชาชีพครู เมื่อมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 จึงมีการจัดการศึกษาสายวิชาการอื่นเพิ่มขึ้น และเปลี่ยนชื่อเรียกโครงการใหม่ว่าโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ จัดการศึกษาในตอนเย็นและวันหยุด พัฒนามาจากการจัดการศึกษาระบบทวิภาคหรือภาคสมทบ

สำหรับกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นภายในรั้วของสวนดุสิตในสมัยนั้น คือ งาน “เอกลักษณ์ไทยภาคกลาง” นับว่าเป็นการจัดงานเอกลักษณ์ไทยครั้งแรกของวิทยาลัยครูสวนดุสิต จัดขึ้นในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระชนมพรรษาครบรอบปีที่ 50 รายการแสดงในปีนั้นมีทั้งนิทรรศการงานวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ไทย วิวัฒนาการการแต่งกายและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องแขวน ดอกไม้ ใบไม้ประดิษฐ์ อาหารและขนมไทย ทั้งยังมีการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์บนเวทีและกลางแจ้ง ตลอดจนการละเล่นพื้นบ้าน เป็นบรรยากาศสร้างความสนุกสนานเป็นอย่างมากในสมัยนั้น

ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ ถ่ายภาพร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัยครูสวนดุสิต อคป.

ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ กล่าวอวยพรให้กับบัณฑิต ในงานฉลองปริญญา ณ สนามหน้าศาลาขาว (ปัจจุบันศาลาขาวถูกรื้อถอนจากในมหาวิทยาลัยไปไว้ที่วิทยาเขตสุพรรณบุรี)

บัณฑิตรุ่นแรก นักศึกษาปริญญาตรีรุ่นที่ 1

เริ่ม “สหศึกษา” ในรั้วสวนดุสิต

นับตั้งแต่สวนดุสิตได้เปิดเป็นสถาบันการศึกษาสอนงานบ้านงานเรือนให้กับผู้หญิงมาช่วงระยะเวลาหนึ่ง กระทั่งปี พ.ศ. 2528 ก็เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง หรือเรียกได้ว่าเป็นช่วงทะลายกำแพงแดงของสวนดุสิตก็ว่าได้ หลังจากที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2518 เป็นพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 เป็นผลให้วิทยาลัยครูสามารถเปิดสอนสายวิชาการอื่นได้ นอกเหนือจากสายวิชาชีพครู ขณะนั้นเริ่มเปิดสอนหลักสูตรระดับอนุปริญญา คือ อนุปริญญาศิลปศาสตร์ (อ.ศศ.) 3 วิชาเอก (วารสารและการประชาสัมพันธ์ ภาษาอังกฤษ และออกแบบนิเทศศิลป์) และอนุปริญญาวิทยาศาสตร์ (อ.วท.) 3 วิชาเอก (การอาหาร ผ้าและเครื่องแต่งกาย และศิลปะประดิษฐ์)

นับได้ว่าเป็นช่วงของการปรับเปลี่ยน ลองนึกดูว่ากายภาพของสวนดุสิตสมัยนั้นเดิมมีแต่ผู้หญิง ห้องน้ำก็เป็นของผู้หญิงหมด ตอนนั้นถือว่ามีการตัดสินใจกันนานพอสมควร บวกกับสมัยนั้นเป็นช่วงการบริหารงานของ**ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ เป็นอธิการ** ซึ่งท่านมีสไตล์การบริหารที่เข้ากับรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงนี้

สวนดุสิตดั้งเดิมเป็นสังคมแบบคุณหญิงคุณนาย จะไม่ชอบอะไรที่วุ่นวาย ชอบอยู่ในแบบของความสงบ ความเรียบร้อย และงดงาม ผู้หญิงในสวนดุสิตสมัยนั้นมีประมาณร้อยละ 90 อีกร้อยละ 10 เป็นผู้ชาย นั่นคือบุคลากร

เมื่อเริ่มมีนักศึกษาชายเข้ามาเรียนแรกๆ นักศึกษาหญิงจึงมีอาการตื่นเต้นเป็นธรรมดาที่ผู้หญิงผู้ชายมาอยู่ในสถานที่เดียวกัน เพราะเดิมสวนดุสิตนั้นมีแต่ผู้หญิงที่เรียน

ในช่วงนี้เองสวนดุสิตมีอธิการผู้ชายคนแรก คือ **รองศาสตราจารย์ลำพอง บุญช่วย**

รองศาสตราจารย์ ลำพอง บุญช่วย

อธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต

ปี พ.ศ. 2528 – 2537

"ผมได้รับแต่งตั้งเป็นอธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2528 ตอนนั้นสวนดุสิตยังไม่ได้เป็น 'ราชภัฏ' ยังเป็นวิทยาลัยครูอยู่ โดยผมมารับงานต่อจากท่านศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ ผมเป็นอธิการ (ตอนนั้นยังไม่มีอธิการบดี) ที่วิทยาลัยครูสวนดุสิต อยู่ 2 วาระ วาระละ 4 ปี รวมเป็นอธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิต 8 ปี คืออยู่ถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2536 และผมก็มีอายุครบเกษียณอายุราชการในปีนั้นพอดี

สวนดุสิตเริ่มจากโรงเรียนการเรือนพระนคร เมื่อปี พ.ศ. 2477 สอนแต่นักเรียนหญิง เมื่อเปลี่ยนเป็นวิทยาลัยครูสวนดุสิต ก็ยังสอนเฉพาะนักเรียนหญิง เริ่มรับนักศึกษาชายมาเรียนรวมกับนักศึกษาหญิง ในปี พ.ศ. 2527 คือก่อนผมมาอยู่สวนดุสิต 1 ปี ผมเป็นหัวหน้าสถานศึกษาสวนดุสิตคนแรกที่เป็นผู้ชาย ตอนนั้นอาจารย์ชายมีน้อยกว่าอาจารย์หญิง นักศึกษาชายก็มีน้อยกว่านักศึกษาหญิง สวนดุสิตในสมัยที่ผมมาเป็นอธิการยังไม่ใหญ่โตเหมือนทุกวันนี้ จำนวนอาจารย์มีประมาณ 300 คน มีนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคนอกเวลาประมาณ 3,000 คน เปิดสอนแต่ระดับปริญญาตรี ถ้าจะเรียนต่อปริญญาโท-

เอก ต้องไปเรียนที่อื่น เปิดสอนระดับปริญญาตรีอยู่ 2 ปริญญา คือ ครุศาสตรบัณฑิต และศิลปศาสตรบัณฑิต ผมไม่แน่ใจว่าวิทยาศาสตรบัณฑิตเปิดสอนหรือยัง เพราะว่าเวลาผ่านไปหลายปีแล้วจำไม่ค่อยได้ และไม่มีเวลาค้นคว้าด้วย

สิ่งที่ผมประทับใจในสวนดุสิต คือมีบรรยากาศในการทำงานที่ดี ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีระบบ ไม่มีการขัดแย้งกัน เพราะสวนดุสิตมีทั้งอาจารย์ผู้ใหญ่ และอาจารย์ที่อายุยังน้อย มีความเคารพนับถือกันตามระบบอาวุโส ท่านอาจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ และท่านอาจารย์ไมตรี ชุมชัย เป็นอาจารย์ผู้ใหญ่ที่ผมเคารพนับถือ ตอนที่ผมเป็นนักเรียนฝึกหัดครูพระนคร ท่านอาจารย์ทั้งสองสอนที่บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ท่านจึงเป็นรุ่นครูบาอาจารย์ของผม เวลาผมมีปัญหาผมก็ปรึกษาท่านอยู่เสมอ ผู้ใหญ่ที่เกษียณอายุราชการไปก่อนผมมา คือ อาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ และคุณหญิงเบญจา แสงมะลิ ผมก็ไปปรึกษาท่านอยู่เสมอ นายกสมาคมศิษย์เก่าการเรือน-สวนดุสิต เช่น คุณรมณีย์ สุทธิเทศ, คุณมาลินี ชมเชิงแพทย์ และ ดร.สมทรง ชนะมา ก็ทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี คนรุ่นหนุ่มสาวในขณะนั้น เช่น ท่านอธิการบดีคนปัจจุบัน คือ ท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน ท่านอดีตอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ก็ช่วยเป็นรองอธิการให้ผม และเป็นกำลังสำคัญให้ผมทำงานได้เป็นอย่างดี ต้องขออภัยที่ผมไม่ได้เอ่ยนามของท่านรองอธิการบดีในปัจจุบันนี้อีกหลายคน ผู้ช่วยอธิการบดี และอาจารย์อีกหลายคน ที่ช่วยเป็นกำลังสำคัญให้ผมทำงานได้ด้วยดีตลอดมา บุคลากรของสวนดุสิตเป็นผู้มีคุณภาพ ทั้งอาจารย์ พนักงาน และคนงานภารโรง บรรยากาศในการทำงานดี ได้ผู้บริหารที่ดี มีทัศนะกว้างไกล ฯลฯ จึงทำให้สวนดุสิตเติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับแนวหน้าของประเทศ ผมดีใจด้วย และขอให้เจริญก้าวหน้ายิ่งๆ ขึ้นไป”

สวนดุสิตช่วงของการเป็นวิทยาลัยครู มีภาควิชาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย เริ่มตั้งแต่ **ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ สวนดุสิตเปิดทำการเรียนการสอนปริญญาตรี เป็นแห่งแรกในประเทศไทย** ภาควิชาเกษตรศาสตร์ (พื้นที่สำนักวิทยบริการฯ ด้านหลังอาคาร 11 ปัจจุบันเดิมเป็นพื้นที่ของภาควิชาเกษตร) ขณะนั้น มีปลูกผักต่างๆ ตามสภาพพื้นที่ ตอนนั้นสวนดุสิตยังไม่มีอาจารย์ที่สอนวิชาเลี้ยงสัตว์ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2529 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ จันทร์เจริญ ได้บรรจุเข้าทำงานในภาควิชาเกษตรที่สวนดุสิตพอดี ซึ่งท่านจบปริญญาตรีทางด้านเกษตรศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และปริญญาโททางด้านเกษตรศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ได้มาเป็นผู้สอนในวิชาหลักการเลี้ยงสัตว์ โดยใช้ความรู้จากการเรียนในรายวิชาสัตวบาลมาปรับประยุกต์ใช้ ตอนนั้นนักศึกษาที่เรียนเป็นนักศึกษาครุศาสตร์

การสอนช่วงแรกๆ คอกสัตว์ยังไม่มี นักศึกษาจึงเรียนแต่เฉพาะภาคทฤษฎี ต่อมาโรงเรียนอนุบาลละอออุทิศ ได้มีการรื้อโรงรถผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล ผู้อำนวยการเข้ามาถามอาจารย์พิทักษ์ว่า “มีเสาอยู่แปดต้นภาควิชาเกษตรจะเอาไหม”...ตอนนั้นทั้งอาจารย์ในภาควิชาและนักศึกษาต่างดีใจกันมากพากันไปขุดเสาทั้งหมด 8 ต้นที่โรงเรียนอนุบาลเอามาสร้างเป็นคอกไก่ บรรยากาศในตอนนั้นนับว่าสนุกมาก ต่อมาจึงได้สร้างคอกหมูและใช้พื้นที่ด้านหลังตึกครุศาสตร์ เดิมเป็นกองขยะ ท่านอธิการลำพอง ให้สร้างเป็นคอกหมูแทน โดยให้อาจารย์พิทักษ์เป็นผู้ดูแล

เมื่อมีคอกหมูก็ต้องมีหมู...ท่านอธิการลำพอง บอกว่ามีลูกหมูอยู่แปดตัวแถวประตูน้ำพระอินทร์จะให้เอามาเลี้ยงเพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ นักศึกษาต่างก็ดีใจกันมากเพราะจะได้เรียนปฏิบัติจริง เมื่อถึงวันที่จะต้องไปรับลูกหมูแปดตัวมาเลี้ยง เช้าวันนั้นนักศึกษาพากันแต่งตัวผูกเนคไทอย่างดี เพื่อจะนั่งรถวิทยาลัยไปรับลูกหมูจากประตูน้ำพระอินทร์เพื่อเอามาเลี้ยงในคอกที่

สร้างไว้โดยใช้รั้วเสาที่ได้มาจากโรงเรียนอนุบาล เมื่อมาถึงนักศึกษาก็ดูแลลูกหมูกันอย่างดี พร้อมตั้งชื่อเอาไว้ทุกตัวโดยหาลักษณะที่แตกต่างของหมูแต่ละตัวเพื่อง่ายต่อการจดจำ เมื่อเลี้ยงได้สักระยะกลัวว่าขี้หมูจะส่งกลิ่นขึ้นไปรบกวนบรรยากาศการเรียนบนตึกครุศาสตร์ ทางภาควิชาเกษตรก็ใช้วิธีการนำขี้หมูมาใช้ประโยชน์ด้วยการเอามาตากให้แห้งแล้วเอาไปทำเป็นปุ๋ยใช้รดพืชอีกทาง

อยู่มาวันหนึ่ง มีหมาจำนวน 12 ตัวเข้าไปในคอกหมู กัดหมูตายไป 2 ตัว ส่วนหมูอีก 2 ตัว เดินข้ามไปที่สวนสุนันทา และก็มีคนอุ้มกลับมา ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกห่อเหี่ยวเมื่อได้เห็นสภาพลูกหมูที่บาดเจ็บไปทั้งตัว ต่างพากันคิดว่าถ้าจะนำไปรักษาก็คงจะไม่คุ้มค่า แต่ด้วยได้กำลังใจจากอาจารย์ในภาควิชาเกษตรด้วยกันบอกเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไม่ได้ ต้องเอาไปรักษา” ดังนั้น ทั้งนักศึกษาและอาจารย์จึงตัดสินใจบรรทุกหมูขึ้นรถวิทยาลัยไปรักษาที่โรงพยาบาลสัตว์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนอังรีดูนังต์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ จันทร์เจริญ เล่าว่า “ตอนที่เข้าไปแรกๆ ตกใจ เพราะคนส่วนใหญ่พาหมากับแมวตัวเล็กๆ ไปรักษา แต่เราอุ้มหมูไปรักษา แต่ก็ได้รับการรักษาเป็นอย่างดี แล้วนำกลับมาเลี้ยงต่อที่วิทยาลัย ตอนนี้หมูเหลืออยู่ 6 ตัว พอนำกลับมาเลี้ยงต่อ ปรากฏว่าหมูโดนยุงกัด จากท้องหมูสีขาวอมชมพูก็เปลี่ยนเป็นสีดำ เด็กนักศึกษาก็เอามุ้งมากางคอกหมูเพื่อป้องกันยุงไม่ให้มากัดหมู”

หากจะกล่าวถึงทฤษฎีของการเลี้ยงหมูนั้น ลูกหมูแต่ละตัวจำต้องมีการชั่งน้ำหนักตามช่วงระยะเวลาการเจริญเติบโต เมื่ออาจารย์นำหลักทฤษฎีมากำหนดวิธีการเลี้ยงใหม่ จึงให้นักศึกษาอุ้มหมูไปชั่งน้ำหนักที่โรงยิม ฝั่งตรงข้ามตึก 11 เพราะเป็นที่เดียวที่มีตาชั่ง ความสนุกก็ได้เกิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง เมื่อโรงยิมมีนักศึกษากำลังเรียนอยู่ 2-3 ห้อง พอนักศึกษาในภาควิชาเกษตรอุ้มลูกหมูเดินเข้าไปในโรงยิมท่ามกลางกลุ่มนักศึกษาที่กำลังเรียนทุกสายตาก็จับจ้องมองตามกลุ่มที่อุ้มลูกหมูกันอย่างตื่นเต้น เพียงไม่กี่นาทีเมื่อถึงช่วงหมด

เวลาคาบเรียนพลศึกษาโดยธรรมเนียมปฏิบัติ นักศึกษาจะต้องปรบมือ 3 ครั้ง แล้วร้อง “เฮ้”

เมื่อสิ้นเสียง “เฮ้” ลูกหมูตกใจ!! คนก็ตกใจ!!

เกิดเหตุการณ์ชุลมุนระหว่างคนกับหมู เพราะคน 120 คนวิ่งจับหมู 6 ตัว กันพัลวันเพื่อที่จะเอาไปชั่งน้ำหนัก หลังจากวันนั้นเหตุการณ์นี้เป็นที่ฮือฮามากในขณะนั้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล

(บทสัมภาษณ์จากวารสารสังคมมนุษย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 30 ฉบับที่ 1, ปีการศึกษา 2554)

"ตอนนั้นเข้ามาทำงานเมื่อปี พ.ศ. 2518 วิทยาลัยครูสวนดุสิตในขณะนั้นเงียบสงบ แต่ร่มรื่น มีอาคารน้อยใหญ่ไม่มากนักที่หลงเหลืออยู่ ณ ตอนนั้น คือ อาคารเยาวภา อาคารสวนดุสิตโพล ในวิทยาลัยมีคลองทอดผ่าน มีสะพานไม้ข้ามคลอง มีต้นไม้เต็มไปหมด ต้นจามจุรีเอย ต้นตะแบกเอย ต้นหางนกยูง ต้นลั่นทม และต้นสารภี ฯลฯ ต้นไม้เก่าเหล่านี้ตกค้างมาจากครั้งวังในสมัยรัชกาลที่ 5 ถ้าเดินจากห้องสมุด โรงอาหารเรื่อยไปจนถึงอาคาร 11 อาคารพจมาน บริเวณนั้นเป็นสวนพฤกษศาสตร์ เป็นสวนร่มรื่น มีบึงน้ำ สงบมาก พอย่างเข้าฤดูร้อนช่วงสอบปลายภาคจะสวยงามมาก เพราะสวนดุสิตเต็มไปด้วยดอกตะแบก ดอกหางนกยูง ดอกชัยพฤกษ์ ขึ้นไปบนเนินจะมีดอกลั่นทม ทำให้ผู้คนที่ใช้ชีวิตอยู่ในวิทยาลัยครูแห่งนี้อยู่เย็นเป็นสุขมาโดยลำดับเหมือนอยู่ในสรวงสวรรค์"

บ้านขนม “โฮมเบเกอรี่”
ต้นกำเนิดขนม “ท๊อฟฟี่เค้ก” แห่งสวนดุสิต

ชื่อเสียงความเป็นสวนดุสิต ค้นพบสิ่งน่ามหัศจรรย์ที่ผู้คนในสังคมต่างชื่มชมเลื่องลือถึงความละมุนของขนมอบ จุดเริ่มต้นใช้ทุนเพียงน้อยนิด สร้างสัญลักษณ์ความอร่อยที่ได้รับการตอบรับอย่างดียิ่งจากบุคคลทั่วไป ทั้งในด้านความอร่อย ความสะอาด และความสด ใหม่ หอม น่ารับประทานของอาหาร และขนมอบ ทำให้มีผู้มาใช้บริการอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความติดใจในรสชาติ จากบ้าน Home Bakery

เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2528 โฮมเบเกอรี่ก่อตั้งขึ้นโดยใช้ชื่อว่า **โครงการอาหารกลางวัน 2** ต่อมามีการเน้นการบริการด้านขนมอบมากขึ้น จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น **โครงการบริการอาหารและขนมอบ** สำหรับคำว่า Home bakery เกิดขึ้นภายหลังเพื่อให้เป็นแบรนด์ของขนมอบ

Home Bakery เป็นสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา ได้เรียนรู้กระบวนการผลิต จากจุดเริ่มต้นนี้นอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักช่องทางการจำหน่าย ยังได้รู้ว่าผลผลิตของตนเองนั้นเป็นที่ยอมรับของตลาดหรือไม่ โดยการจำหน่ายให้กับนักศึกษา และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยก่อน ซึ่งได้ผลตอบรับเป็นที่น่าพอใจ

การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของภาควิชาคหกรรมศาสตร์ (เบเกอรี่) ใช้ห้องปฏิบัติการครัวของภาควิชาคหกรรมศาสตร์ เป็นสถานที่ดำเนินการ โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์มณี โกสุมาศ เป็นประธานโครงการ เพื่อใช้เป็นสถานที่จำหน่ายผลผลิตของนักศึกษาที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนค่าวัสดุฝึกให้กับนักศึกษา ทั้งนี้ เงินลงทุนครั้งแรกเพื่อเริ่มดำเนินการโครงการฯได้มาจากการใช้เงินรายได้จากการขายผลผลิตของนักศึกษา จำนวน 1,692.25 บาท และการสนับสนุนวัตถุดิบ (แป้งสาลี) จากบริษัท แป้งยูไนเต็ดฟลาว์มิว จำกัด โดยมี ดร.อรุณ ปรีดีดิลก อธิบดีกรมการฝึกหัดครูในขณะนั้นเป็นผู้ติดต่อประสานงานให้

ต่อมาวันที่ 1 สิงหาคม 2529 รองศาสตราจารย์ลำพอง บุญช่วย อธิการบดีได้มีคำสั่งวิทยาลัยครูสวนดุสิต ที่ 239/2529 ให้ดำเนินการจัดการตามโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน พ.ศ. 2529 และให้ใช้สถานที่โรงรถของอธิการปรับปรุงให้เป็นสถานที่ดำเนินการ มีการเปลี่ยนชื่อโครงการนี้ใหม่ให้สั้น โดยใช้ชื่อว่า โฮมเบเกอรี่ (Home bakery) ซึ่งเป็นชื่อที่ รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐารมณ์ จุฑาภัทร เป็นผู้ตั้งให้ ซึ่งได้มาจากสถาบัน Philippines College of Arts and Trades ซึ่งรองศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐารมณ์ จุฑาภัทร และผู้ช่วยศาสตราจารย์มณี โกสุมาศ ได้ไปศึกษามาจากสถาบันแห่งนี้ และนำมาเป็นต้นแบบเพื่อสอนขนมอบให้กับนักศึกษาคหกรรมศาสตร์

ต่อมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันเพ็ญ จงสวัสดิ์ เป็นประธานโครงการได้มีการปรับปรุงระบบผลิตใหม่เป็นระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เป็นนักศึกษา และบุคลากรของสถานศึกษาที่มีความต้องการมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ ขยายพื้นที่ที่ใช้ในการผลิตเพิ่มขึ้น รวมทั้งการพัฒนาประเภทของเบเกอรี่ให้มีหลากหลายกว่า 200 ชนิด มีการส่งอาจารย์และบุคลากรไปศึกษาดูงานและฝึกอบรมต่างประเทศเพื่อนำเอาความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการสอนและการปฏิบัติ

การทำงานของโฮมเบเกอรี่ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ และพยายามคิดค้นขนมสูตรใหม่ เพื่อให้ลูกค้าไม่รู้สึกจำเจ และไม่น่าเบื่อ ซึ่งเวลานี้โฮมเบเกอรี่มีขนมวางจำหน่ายอยู่หน้าร้านมากกว่า 300 ชนิด ที่ยอดนิยมได้แก่ ท๊อฟฟี่เค้ก และเค้กฝอยทอง ซึ่งขนมทั้ง 2 ชนิดนี้ ทางโฮมเบเกอรี่ได้คิดค้นและวางจำหน่ายเป็นแห่งแรกของประเทศไทย

ในการทำขนมทุกขั้นตอนต้องใช้ความละเอียดอ่อน รอบคอบมาก เพื่อที่จะได้ของที่มีคุณภาพ และมีการพัฒนาสินค้าใหม่ๆ มีสูตรใหม่อยู่เสมอ เพื่อเป็นการจูงใจลูกค้า รวมถึงเรื่องราคาต้องย่อมเยา เหมาะสม ซึ่งในการตั้งราคานั้นจะคำนวณหาต้นทุนทุกอย่างก่อนแล้วค่อยตั้งราคาขาย แนวคิดคือไม่ต้องเอากำไรมากมาย แต่ตั้งราคาที่คิดว่าธุรกิจสามารถอยู่ได้ และลูกค้าสามารถซื้อได้ง่ายไม่ต้องตัดสินใจนาน

โฮมเบเกอรี่ยุคเริ่มต้น

โฮมเบเกอรี่ในปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มณี โกสุมาศ

(อดีตหัวหน้าภาควิชาคหกรรมศาสตร์)

"สมัยก่อนสอนวิชาค้นคว้าอาหาร ที่เมืองนอกขนมท๊อฟฟี่เค้กจะใช้เม็ดอัลมอนด์ทำด้านหน้า อาจารย์จึงได้แนวความคิดมาดัดแปลง ยกตัวอย่างเหมือนเราเรียนเรื่องกล้วย กล้วยสามารถนำมาทำอะไรได้บ้าง ดังนั้น การทำขนมท๊อฟฟี่เค้กอาจารย์เลยเปลี่ยนจากการใช้เม็ดอัลมอนด์เป็นเม็ดมะม่วงหิมพานต์แล้วให้นักเรียนเป็นผู้ทำ และปรับสูตรจนกระทั่งสามารถนำออกมาจำหน่าย ผลตอบรับออกมาถือว่าดีมาก มีออเดอร์สั่งมากมายจากเพื่อนๆ ที่เป็นภรรยาทหารตำรวจ

สาเหตุที่ไม่ใช้เม็ดอัลมอนด์ เนื่องจากต้นทุนสูงกว่าการใช้เม็ดมะม่วงหิมพานต์และหาได้ง่ายในประเทศไทยสมัยนั้น แล้วก็ตั้งชื่อขนมนี้ว่า "ท๊อฟฟี่เค้ก" เพราะหน้าเค้กมีความหวานเหมือนลูกอมหรือลูกกวาดที่มีลักษณะคล้ายกับเรากิน "ท๊อฟฟี่" (ท๊อฟฟี่ในที่นี้ หมายถึง ลูกอมที่มีส่วนผสมของเม็ดอัลมอนด์หรือถั่วสำหรับให้เคี้ยวเพื่อเพิ่มความอร่อย) ส่วนด้านล่างเป็นเนื้อเค้ก จึงเรียกว่า "ท๊อฟฟี่เค้ก"

Suan Dusit

โรงแรมสวนดุสิต เพลส

การเริ่มต้นสำหรับจัดสร้างศูนย์ฝึกปฏิบัติการให้กับนักศึกษาด้านการบริการด้านธุรกิจโรงแรม ไม่ยากเลยหากจะตั้งอยู่ภายในรั้วการศึกษา แต่สำหรับการคิดนอกกรอบมองถึงประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับนั้น นับว่าสำคัญยิ่งกว่า รองศาสตราจารย์ลำพอง บุญช่วย อธิการในสมัยนั้นตระหนักถึงความสำคัญในการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และโปรแกรมวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรม จึงก่อตั้งโรงแรมสวนดุสิต เพลส ขึ้น เดิมใช้ชื่อว่า “อาคารอเนกประสงค์ปฏิบัติการวิชาชีพธุรกิจ (โรงแรมสวนดุสิต พาเลซ)” เพื่อผลิตนักศึกษามีคุณภาพออกสู่ตลาดแรงงาน สอดคล้องกับความต้องการอันพึงประสงค์ขององค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องภายใต้การสนับสนุนจากกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานงบประมาณ วิทยาลัยครูสวนดุสิตดำเนินการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ปฏิบัติการโรงแรมขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2533 ในช่วงแรกมีจำนวน 60 ห้อง และได้กราบทูลเชิญ **สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์** มาเป็นองค์ประธานการเปิด

ในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการก่อสร้างอาคาร 2 โรงแรมขยายห้องให้บริการมากขึ้น และได้เพิ่มห้องพักเป็น 120 ห้อง นับตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม 2546 เป็นต้นมา และเปลี่ยนชื่อมาเป็น “โรงแรมสวนดุสิต เพลส”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน เปิดอาคาร “สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อ 7 ตุลาคม 2536 ณ วิทยาลัยครูสวนดุสิต

วงดนตรีของสวนดุสิตในยุคแรกๆ

ขุกเขิก “ครุย” : ในวิทยาลัยครู

ครุยในสมัยแรกของวิทยาลัยครูสวนดุสิตนั้น ใช้รูปแบบครุยต่างประเทศทางตะวันตก ใช้ผ้าพื้นสีดำแบบผ้าทอเต็มผืน มีฮู้ดสีฟ้าขาว เป็นสีสัญลักษณ์ของครู ซึ่งวิทยาลัยครูทั่วประเทศจะใช้ครุยแบบเดียวกัน

เนื่องจาก พ.ร.บ.วิทยาลัยครูปี 2518 มีการเปิดสอนปริญญาตรี สภาการฝึกหัดครู ซึ่งมีอธิการวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่งทั่วประเทศ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสภาการฝึกหัดครู ได้เริ่มออกแบบชุดครุย ทั้งนี้อธิการวิทยาลัยครูสวนดุสิตคือ ศาสตราจารย์เรวดี วงศ์พรหมเมฆ ได้รับมอบภารกิจการออกแบบชุดครุยซึ่งจะนำมาใช้กับวิทยาลัยครูทั่วประเทศ เนื่องจากวิทยาลัยครูสวนดุสิตขณะนั้น มีการเรียนการสอนด้านคหกรรมศาสตร์ ซึ่งมีอาจารย์อนงค์ ศรีสุวรรณ เป็นอาจารย์ฝ่ายออกแบบและผ้า มีชื่อเสียงในการผลิตลูกศิษย์ที่ชำนาญเป็นต้นแบบของการออกแบบตัดเย็บต่างๆ ดังนั้นรูปแบบ “ครุย” เริ่มแรกจึงเป็นแบบเรียบๆ

รองศาสตราจารย์ธง รุญเจริญ อธิการบดีวิทยาลัยครูสวนดุสิต นิมนต์พระสงฆ์เจิมป้ายภายหลังจากที่สวนดุสิตปรับเป็นสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

บรรยากาศภายในวิทยาลัยครูสวนดุสิต

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 พระราชทานชื่อ "สถาบันราชภัฏ" แทนวิทยาลัยครู ในปี พ.ศ. 2535 แต่ พ.ร.บ.สถาบันราชภัฏประกาศใช้ปี พ.ศ. 2538

วิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของสวนดุสิตยังไม่หยุดเพียงชื่อว่า “วิทยาลัย” เท่านั้น ในปี พ.ศ. 2535 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ “สถาบันราชภัฏ” แก่วิทยาลัยครูทั่วประเทศ และในปี พ.ศ. 2538 ได้พระราชทาน พ.ร.บ.สถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 จึงเป็นผลให้สวนดุสิตได้เปลี่ยนสถานะตัวเองจาก “วิทยาลัยครูสวนดุสิต” มาเป็น “สถาบันราชภัฏสวนดุสิต”

วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2535 ได้มีพิธีพระราชทานตราสัญลักษณ์สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และสถาบันราชภัฏทั่วประเทศขึ้น โดยมี รองศาสตราจารย์ธง รุญเจริญ อธิการในสมัยนั้นร่วมในพิธีดังกล่าว ณ หอประชุมสถาบันราชภัฏสวนดุสิต นับจากนั้นเป็นต้นมาวิทยาลัยครูสวนดุสิตเปลี่ยนชื่อเป็น “สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” สังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

"เรียนที่ 'สวนดุสิต' มีสิ่งต่างๆ ให้เรียนรู้มากมายที่เป็นมูลค่าเพิ่ม นอกจากความรู้ในห้องเรียนแล้ว ทุกพื้นที่ของสวนดุสิตก็เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเรา ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวของเราเองด้วยว่ามีความกระตือรือร้น ความพยายามมากน้อยแค่ไหน 'สวนดุสิต' ไม่ได้เป็นแค่เพียงสถานที่ที่บ่มเพาะให้ความรู้เท่านั้น แต่เป็นบ้านหลังที่สอง เพราะที่นี่ให้ความรู้ โดยสอนให้รู้จักคิด และรู้จักนำไปปฏิบัติ แล้วยังทำให้เราได้เรียนรู้การทำงาน เรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรที่คิดว่าที่อื่นไม่มี"

นายไพศาล คงสถิตสถาพร
ศิษย์สวนดุสิต รหัส 40

212

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

THE STUDENT AFFAIRS

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน

ปี พ.ศ. 2538 – 2546

(พ.ร.บ.สถาบันราชภัฏ, 2538)

ตำแหน่ง อธิการบดี สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์

ปี พ.ศ. 2546 – 2547

ตำแหน่ง อธิการบดี สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ตราสัญลักษณ์

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
RAJABHAT INSTITUTE SUAN DUSIT

ตราพระราชลัญจกรสถาบันราชภัฏสวนดุสิต มีลักษณะเป็นวงรีรูปไข่ 2 วงซ้อนกัน วงรีวงนอกเป็นเส้นเดี่ยว ส่วนวงรีวงในเป็นเส้นคู่ ภายในวงรีเป็นดวงตราพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ระหว่างวงรี ทั้งสองตอนบนเป็นอักษรไทยแบบอักษรล้านนา และอักษรขอม "สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" ส่วนตอนล่างเป็นอักษรอังกฤษแบบอักษรโรมัน Gothic หรือ Old English "RAJABHAT INSTITUTE SUAN DUSIT"

ในปี พ.ศ. 2538 วิทยาลัยครูได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นสถาบันราชภัฏพร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อแสดงความสูงส่งแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์ และความรู้สึกในการสื่อสารร่วมสมัย สถาบันราชภัฏทุกแห่งจึงมีตราพระราชลัญจกรประจำสถาบันซึ่งประกอบด้วย สีน้ำเงิน สีขาว สีทอง สีส้ม และสีเขียว อันมีความหมาย ดังนี้

สีน้ำเงิน แทนค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ให้กำเนิด และพระราชทาน "สถาบันราชภัฏ"

สีขาว แทนค่าความคิดอันบริสุทธิ์ของความเป็นนักปราชญ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9

สีทอง แทนค่าความเจริญรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา

สีส้ม แทนค่าความรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ก้าวไกลใน 41 สถาบัน

สีเขียว แทนค่าแหล่งที่ตั้งของสถาบันฯ 41 แห่งในแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม

ป้ายสถาบันบริเวณทางเข้าประตู 5 ฝั่งถนนราชวิถี

สวนดุสิตได้พัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือถ้าเป็นมุมมองของคนทั่วไปอาจพูดว่าเร็วซะด้วยซ้ำ ด้วยพื้นฐานความสามารถที่โดดเด่นของสวนดุสิต ประกอบกับความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาสมัยนั้น ทำให้เกิดกระแสต่างๆ ขึ้นในสังคมไทยเป็นอย่างมาก หนึ่งในเรื่องราวทั้งหมดที่เกิดขึ้น ณ ตอนนั้น คือการจัดตั้ง “สวนดุสิตโพล” สถาบันสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยรองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ เป็นผู้ก่อตั้ง

ความคิดเห็นของประชาชนต่อกระแสสังคมการเมืองที่เกิดขึ้น ต่างถูกหยิบมาเป็นประเด็น จุดเด่นของสวนดุสิตโพล คือความรวดเร็วและแม่นยำ โดยเฉพาะการทำเอ็กซิท โพล (Exit Poll) หน้าคูหาการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการทำโพลก่อนการประกาศผลคะแนนจริงหลังปิดหีบเลือกตั้ง หลายคนก็มองว่าเป็นการชี้นำความคิด อันจะก่อให้เกิดความแตกแยก หรืออาจมีนักการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ฯลฯ แต่ผลงานที่สวนดุสิตโพลเผยแพร่ออกมาก็เป็นคำตอบที่ชัดเจนว่า สวนดุสิตโพลเป็นเพียงแค่ผู้ตรวจสอบกระแสสังคม และเสนอทางเลือกให้เท่านั้น ไม่ได้ทำเพื่อชี้นำแต่ประการใด ซึ่งปัจจุบันหลายเสียงในสังคม ไม่ว่านักการเมือง หรือหน่วยงานธุรกิจเอกชนต่างก็ให้การยอมรับ

ขยายโอกาสการเรียนรู้สู่ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน

จากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้สวนดุสิตสามารถขยายการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบมากขึ้น มีการเปิดสอนตามหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ มีผู้สนใจสมัครเข้าเรียนเป็นจำนวนมากทั้งภาคปกติและภาคสมทบ นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษา ด้วยการจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกสถาบันจำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์ซุปเปอร์เซฟ ศูนย์องค์การเภสัชกรรม และศูนย์อรรถวิทย์ โดยเปิดสอนระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี รับนักศึกษาภาคสมทบ

พ.ศ. 2539 เป็นปีที่นักศึกษาแสดงความจำนงเข้าศึกษาต่อที่สวนดุสิตมากเป็นประวัติการณ์ จึงเป็นจุดเริ่มต้นการเปิดศูนย์การศึกษานอกสถาบัน ซึ่งศูนย์การศึกษานอกสถาบันของสวนดุสิต ใช้ปรัชญาว่า “เทคโนโลยีก้าวไกล อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน” โดยในปี พ.ศ. 2541 – 2546 เป็นช่วงระยะเวลาที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ขยายการจัดการศึกษาออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งการเปิดสอนในหลักสูตรใหม่ ๆ เพิ่มเติม และการขยายศูนย์การศึกษาออกไปยังเขตปริมณฑลและต่างจังหวัด ได้แก่ ศูนย์ดุสิตพณิชยการ ศูนย์พณิชยการสยาม ศูนย์เซ็นทรัลปิ่นเกล้า ศูนย์อิมพีเรียล บางนา ศูนย์นครนายก ศูนย์ปราจีนบุรี ศูนย์ธนาลงกรณ์ ศูนย์บุษยมาส ศูนย์พณิชยการสยาม ศูนย์นครปฐม ศูนย์ชลบุรี ศูนย์พัทยา ศูนย์สระบุรี ศูนย์พะเยา ศูนย์

ลำปาง ศูนย์ระนอง 2 ศูนย์พิษณุโลก ศูนย์ตรัง ศูนย์ลุมพินี และศูนย์หัวหิน เนื่องจากมีผู้สนใจเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ประกอบกับพื้นที่เรียนภายในสถาบันอยู่ในระหว่างการก่อสร้างและปรับปรุงใหม่

ปัจจุบันศูนย์การศึกษาต่างๆ จากเดิมที่มีอยู่กว่า 20 ศูนย์นั้น ได้ถูกปรับลดลงเพื่อให้การบริหารจัดการมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

พ.ศ. 2540 จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้น และเริ่มเปิดสอนระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจ (Master of Business Administration) โดยร่วมมือกับ Victoria University ประเทศแคนาดา และเปิดศูนย์การศึกษานอกสถาบันเพิ่มขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร (ศูนย์จรัญสนิทวงศ์ ศูนย์พงษ์สวัสดิ์ และศูนย์สุโขทัย) และเป็นปีที่สถาบันทุ่มเทงบประมาณเป็นจำนวนมาก พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและเป็นฐานข้อมูล ระบบการสอนทางไกล (Video Conference) และระบบห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ที่สมบูรณ์แบบได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นครั้งแรกในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

พื้นที่เดิมก่อนจะจัดสร้างเป็นสำนักวิทยบริการฯ เคยเป็นหนองน้ำ และริมหนองน้ำจะมีอาคารเล็กๆ ที่เรียกว่า “อาคารเกษตร” คนที่ประจำภาควิชาเกษตรในสมัยนั้นมีหลายท่าน หนึ่งในนั้นได้เป็นผู้บริหารมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ จันทร์เจริญ พื้นที่บริเวณใกล้เคียงกันก็จัดให้เป็นแปลงเกษตร ปลูกพืชต่างๆ โดยใช้น้ำในหนองน้ำนั้นรดพืช ต่อมาสวนดุสิตจะต้องทำการขยายพื้นที่สร้างอาคารเพื่อจัดการเรียนการสอน เนื่องจากในบรรดาสถาบันราชภัฏทั้งหมดในสมัยนั้น สวนดุสิตมีนักศึกษามากที่สุด จึงต้องทำการถมหนองน้ำนั้นมาทำเป็นอาคารสำนักวิทยบริการฯ ขึ้นมาบนพื้นที่หนองน้ำ ซึ่งเดิมมีเพียงอาคารเดียว

สำนักวิทยบริการฯ อาคารแรก

สำนักวิทยบริการฯ อาคารสองก่อสร้างเพิ่มเติม

ต่อมามีการสร้างอาคารสำนักวิทยบริการฯ อาคารที่สองขึ้นมาเพื่อสร้างเป็นห้องสมุดเสมือน (Virtual Library) ซึ่งการจัดสร้างครั้งนี้ได้แนวคิดมาจากรองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน ที่ไม่อยากให้ห้องสมุดเป็นรูปแบบแปลนสี่เหลี่ยมเหมือนสถาบันการศึกษาอื่นๆ โดย ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ รับแนวคิดดังกล่าวมาต่อยอดและออกแบบร่างในกระดาษคร่าวๆ แล้วให้สถาปนิกร่างแบบออกมาให้สวยงามอีกครั้ง ซึ่งห้องสมุดที่ผู้บริหารต้องการคือ มีความสว่าง

จากแสงด้านบน และมีห้องที่สามารถใช้บริการที่หลากหลายเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักศึกษา

ภายหลังจากการก่อสร้างแล้วเสร็จ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน จึงมีแนวคิดอีกว่า “เราจะสามารถหาหนังสือจากอากาศได้หรือไม่” ซึ่งตอนนั้นความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเกิดขึ้นเร็วมาก จึงใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ ทำเป็นห้องสมุดที่ไม่มีหนังสือ โดยทุกๆ ชั้นของอาคารจะเป็นระบบสืบค้นข้อมูลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ในช่วงเวลานี้ถือเป็นช่วงที่สวนดุสิตฮือฮามาก

นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้นเป็นประธานในการเปิดห้องสมุดเสมือน ณ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเปิดอาคารศูนย์ศิลปวัฒนธรรม (อาคารเยาวภา) สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เมื่อ 17 พฤษภาคม 2537

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จงานครบรอบ 50 ปี ละอออุทิศ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

พ.ศ. 2544 สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาสถาบันราชภัฏทั่วประเทศครั้งที่ 13 ขึ้น ณ สนามกีฬาธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต ใช้ชื่อว่า "สวนดุสิตเกมส์" รวมชาวราชภัฏทั้งหมด 41 แห่งทั่วประเทศ

พิธีมอบเกียรติบัตรงานกีฬาเอเชี่ยนเกมส์ ครั้งที่ 13 ในปี พ.ศ. 2542 สวนดุสิตได้ร่วมให้บริการอาหารและห้องพักแก่นักกีฬา ระหว่างวันที่ 6 -20 ธันวาคม 2541 ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต

วันที่ 20 ธันวาคม 2546 สวนดุสิตจัดงานครบรอบ 70 ปีการเรือนสวนดุสิต ขึ้น เพื่อเป็นการรำลึกถึงเส้นทางเดิน 70 ปี จากโรงเรียนการเรือนพระนคร ถึงวิทยาลัยครูสวนดุสิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็น 70 ปี ที่สร้างด้วยความรักและผูกพัน ของชาวสวนดุสิต ที่จะก้าวไปด้วยกันอย่างมั่นใจและมีศักดิ์ศรี

“ครุย” เชิดชู : คู่สถาบันราชภัฏ

ครุยในสมัยต่อมาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เริ่มมีความทันสมัยมากขึ้น โดยใช้รูปแบบครุยต่างประเทศทางตะวันออก ใช้ผ้าพื้นสีดำแบบผ้าทอเต็มผืน มีฮู้ดสีฟ้าขาว เป็นสีสัญลักษณ์ของการฝึกหัดครู

เนื่องจาก พ.ร.บ.สถาบันราชภัฏ ปี 2541 คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ ได้ตั้งคณะกรรมการจัดทำครุยขึ้น สถาบันราชภัฏสวนดุสิต มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล หัวหน้าภาควิชาศิลปกรรมผู้ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทางด้านศิลปะของสถาบันราชภัฏ ได้รับเชิญให้ไปเป็นกรรมการด้วย แต่ยังไม่ได้เป็นผู้ออกแบบ ใช้วิธีนำครุยแบบต่างๆ ของแต่ละสถาบันมาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าครุยของสถาบันราชภัฏควรเป็นครุยแบบตะวันออก เพราะเป็นสถาบันอุดมศึกษาแบบเอเชีย แบบตะวันออก หรือเรียกกันในสมัยนั้นว่าเป็นแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น ครุยตะวันออกก็คือครุยแบบอินเดีย พิธีพราหมณ์ วิเคราะห์ว่าเป็นเมืองร้อน จนได้ข้อสรุปว่าจะใช้เป็นครุยแบบตะวันออก เป็นผ้าพื้นแบบผ้าทอที่มีการทอแบบเต็มผืน สีดำ ซึ่งเป็นสีที่ไม่มีปัญหาความอ่อนและความเข้ม ทั้งนี้ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสีดำสามารถเป็นพื้นหลังให้กับสีอื่น ๆ ได้อีกด้วย ส่วนสีแถบที่มีการกำหนดขนาดใช้สีทอง หมายถึงความเจริญรุ่งเรืองสว่างไสวทางปัญญา ซึ่งเลือกมาจากสีของพระราชลัญจกร ส่วนเข็มใช้ตราสถาบันราชภัฏเหมือนกัน แต่ระบุชื่อของสถาบันราชภัฏนั้น ต่อมาผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรมมูล เป็นผู้ช่วยออกแบบในเชิงศิลปะ และอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย คือ ดร.มานพ ภาษิตวิไลธรรม เป็นผู้วิเคราะห์ปรัชญาความเป็นวิทยาลัยครูจนถึงสถาบันราชภัฏ

Sanpuseit

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

“‘**สวนดุสิต**’ เป็นมากกว่ามหาวิทยาลัยที่ให้มากกว่าความรู้ แต่สอดแทรกปรัชญาการใช้ชีวิตให้กับนักศึกษาได้อย่างแยบยล ด้วยสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมเฉพาะตัวของความเป็นสวนดุสิต ซึ่งที่อื่นไม่มี ทั้งการจัดการเรียนการสอนผ่านเทคโนโลยีอันทันสมัย การพัฒนาหลักสูตรที่มีความถนัดเฉพาะด้านที่เป็นรากเหง้าของสวนดุสิตอย่างแท้จริง ให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งต้องบอกว่าคิดไม่ผิดที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ ‘สวนดุสิต’”

นายอาณัติ สนธิทรัพย์
ศิษย์สวนดุสิต รหัส 50

THAI
ศิริไหว้ครู
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน

ปี พ.ศ. 2547 – 2556

(พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547)

ตำแหน่ง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ จันทร์เจริญ

ปี พ.ศ. 2556 – 2558

(พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ, 2547)

ตำแหน่ง อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ตราสัญลักษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
SUAN DUSIT RAJABHAT UNIVERSITY

ตราพระราชลัญจกรมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีลักษณะเป็นวงรีรูปไข่ 2 วงซ้อนกัน วงรีวงนอกเป็นเส้นเดี่ยว ส่วนวงรีวงในเป็นเส้นคู่ ภายในวงรีในเป็นดวงตราพระราชลัญจกรประจำพระองค์ ระหว่างวงรีทั้งสองตอนบนเป็นอักษรไทยแบบอักษรล้านนา และอักษรขอม ***"มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต"*** ส่วนตอนล่างเป็นอักษรอังกฤษแบบอักษรโรมัน Gothic หรือ Old English "SUAN DUSIT RAJABHAT UNIVERSITY"

ในปี พ.ศ. 2547 สถาบันราชภัฏได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏพร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อแสดงความสูงส่งแห่งสถาบันพระมหากษัตริย์และความรู้สึกในการสื่อสารร่วมสมัย มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจึงมีตราพระราชลัญจกรประจำมหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วย สีน้ำเงิน สีขาว สีทอง สีส้ม และสีเขียว อันมีความหมาย ดังนี้

สีน้ำเงิน แทนค่าสถาบันพระมหากษัตริย์ผู้ให้กำเนิด และพระราชทาน "มหาวิทยาลัยราชภัฏ"

สีขาว แทนค่าความคิดอันบริสุทธิ์ของความเป็นนักปราชญ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

สีทอง แทนค่าความเจริญรุ่งเรืองทางภูมิปัญญา

สีส้ม แทนค่าความรุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ก้าวไกลใน 41 มหาวิทยาลัย

สีเขียว แทนค่าแหล่งที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 41 แห่งในแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม

สัญลักษณ์

ตรา **มสด.** และ **SDU** มีลักษณะเป็นภาพตัวอักษร (Letter mark) ซึ่งนายศณะ ผลพันธิน ที่ปรึกษาโครงการสวนดุสิต กราฟฟิคไซท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นผู้ออกแบบขึ้นใหม่ ใน พ.ศ. 2547 เพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่ง โดยมีเป้าหมายให้โดดเด่น สะดุดตา เน้นความสะดวก ง่ายต่อการจดจำ อีกทั้งเพื่อสื่อความหมายภาพลักษณ์ใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตราอักษรย่อดังกล่าว มีที่มา ดังนี้

มสด. เป็นอักษรย่อ “มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต”

SDU เป็นอักษรย่อ “SUAN DUSIT RAJABHAT UNIVERSITY”

ป้ายบริเวณทางเข้าประตู 5 ฝั่งถนนราชวิถี

ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน เมื่อมาถึงจุดที่ต้องปรับ "สวนดุสิต" จึงถึงคราวต้องเปลี่ยน ซึ่งหลังจากที่สวนดุสิตได้มีศูนย์การศึกษาเกิดขึ้นมากมายภายใต้ "เทคโนโลยีก้าวไกล อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน" ในปี พ.ศ.2547 สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ปรับเปลี่ยนสถานภาพจาก "สถาบัน" เป็น "มหาวิทยาลัย" ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2547 ชื่อว่า "มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต" สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ส่งผลให้ช่วงปี พ.ศ.2548-2551 สวนดุสิตมีการปรับเปลี่ยน ในเรื่องต่างๆ ตั้งแต่ระดับโครงสร้างระบบบริหาร การบริหารจัดการทางด้านวิชาการ รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูประบบราชการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจัดอยู่ในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่เน้นการผลิตบัณฑิตและพัฒนาสังคม จัดการเรียนการสอนพร้อมกับภารกิจอื่นๆ ทั้งใน

มหาวิทยาลัย และศูนย์การศึกษานอกมหาวิทยาลัย ซึ่งในปี พ.ศ.2554 ตามมติของสภามหาวิทยาลัยได้เปลี่ยนชื่อเป็นศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง มีทั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร เรียกว่า ศูนย์การเรียนรู้ (ระนอง 2 กับ รางน้ำ) และศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งต่างจังหวัดคือ ลำปาง นครนายก สุพรรณบุรี หัวหิน และตรัง

ความเชี่ยวชาญในสาขาความรู้ที่เป็นหน้าตาของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นสิ่งสำคัญระดับต้นที่ผู้บริหารมิเคยมองข้าม เพราะสวนดุสิตมีความเชี่ยวชาญถือเป็นฐานความรู้แบบดั้งเดิม เกิดเป็นวัฒนธรรม เติบโตจนเป็นอัตลักษณ์โดดเด่นของมหาวิทยาลัย ส่งต่อและต่อยอดจากรุ่นสู่รุ่น ผลักดันจนเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยมีทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. การศึกษาปฐมวัย
2. อุตสาหกรรมอาหาร
3. อุตสาหกรรมบริการ
4. พยาบาลศาสตร์

นอกจากอัตลักษณ์ที่ใช้เป็นหน้าตาบ่งบอกถึงตัวตนของสวนดุสิตเองแล้ว วัฒนธรรมเฉพาะของความเป็นสวนดุสิตเนื้อแท้ก็ยังมีความโดดเด่นกว่าใครเช่นกัน รวมถึงหลักการทำงานเน้นไปในเรื่องของบุคลากรชาวสวนดุสิตทุกคนจะต้องสามารถอยู่รอดได้ภายใต้สถานการณ์ของการแข่งขันของสิ่งแวดล้อม

ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความเข้มแข็งในวัฒนธรรมของสวนดุสิตอยู่ในรูปแบบของ

1. การมีบุคลิกภาพที่ดี
2. การศึกษาหาความรู้ และพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ
3. ความมีวินัยและการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์
5. ความมีระเบียบและประณีตในงานที่ทำ
6. มีความรู้จริงในสิ่งที่ทำ

เกิดเป็นตัวตนคน “สวนดุสิต” ในวันนี้ และเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาต่อไปในอนาคต

ต่อมาสวนดุสิตได้สร้างกระแสให้กับแวดวงสถาบันการศึกษา โดยมีนโยบายเพิ่มอย่างแรกคือเรื่องของการขึ้นค่าเทอมจากหลักพันเป็นหลักหมื่น ทำเอาหลายๆ ราชภัฏไม่เห็นด้วยต่างตั้งคำถามว่าทำไมถึงต้องจ่ายเพิ่มขึ้น พ่วงต่อด้วยเรื่องของการแจกโน้ตบุ๊คให้กับนักศึกษาอีกหนึ่งเรื่อง กลายเป็นม้ามืดนำเทรนด์ด้านอุปกรณ์ที่ช่วยสนับสนุนระบบการศึกษา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา แต่ถึงอย่างไร

กระแสสังคมก็ลดลง หลายสถาบันการศึกษาในระดับเดียวกันก็เห็นด้วยกับการปรับเปลี่ยนของสวนดุสิตครั้งนี้ ซึ่งไม่ว่าใครจะมีไม้เด็ดเรื่องอะไรต่างก็ไม่รีรอ งัดออกมาใช้เรียกเรตติ้งด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ สวนดุสิตยังมีแนวความคิดต่อยอดถึงเรื่องของการออกนอกระบบ ซึ่งอธิการบดีมองว่าสวนดุสิตจะเป็นราชภัฏแห่งแรกที่มองถึงการบริหารจัดการด้วยระบบนี้ และได้มีการร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสวนดุสิตขึ้น หวังเข้าสู่ระบบของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ปัจจุบัน (พ.ศ.2554) สวนดุสิตยังคงถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐอยู่ แต่การขยับตัวในครั้งนี้นับว่าสร้างคำถามให้กับหลายฝ่ายอยู่ไม่น้อย จนมหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการประชุมครั้งใหญ่ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งคณะกรรมการยกร่าง พ.ร.บ.มาร่วมทำประชาพิจารณ์

สำหรับแนวคิดที่ว่าสวนดุสิตจะปรับสถานะครั้งใหม่นี้เป็นเรื่องที่ประชาคมสวนดุสิตให้ความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวกันอย่างต่อเนื่อง

การทำงานที่เน้นประสิทธิภาพทั้งทางการศึกษา การบริหารจัดการแบบพลวัตขององค์กรสวนดุสิต อธิการบดีจึงมีนโยบายปรับลดจำนวนศูนย์การศึกษานอกสถาบันลงอีกครั้ง

ในปี พ.ศ. 2552 สวนดุสิตได้กำหนดให้เหลือศูนย์การศึกษาจำนวน 6 ศูนย์ในต่างจังหวัด คือ ศูนย์ตรัง ศูนย์หัวหิน ศูนย์สุพรรณบุรี ศูนย์นครนายก ศูนย์ลำปาง และศูนย์พิษณุโลก โดยมีศูนย์การเรียนในกรุงเทพมหานครจำนวน 2 ศูนย์ คือ ศูนย์ระนอง 2 และศูนย์รางน้ำ รวมถึงสถานที่จัดการเรียนการสอนอีก 2 แห่ง คือ

- อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ถนนสิรินธร ซึ่งใช้เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะพยาบาลศาสตร์ และโรงเรียนการเรือน
- อาคารเฉลิมพระเกียรติ 50 พรรษา มหาวชิราลงกรณ (แยกสวนรื่นฤดี) บัณฑิตวิทยาลัย ถนนสุโขทัย

ในปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา ศูนย์การศึกษานอกสถาบัน เรียกว่า ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งมี 5 ศูนย์ (ตั้งอยู่ที่ต่างจังหวัด) และศูนย์การเรียน 2 ศูนย์ (ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร) ดังนี้

ศูนย์วิทยาศาสตร์ ถนนสิรินธร

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง สุพรรณบุรี ปัจจุบันยกฐานะเป็นวิทยาเขตสุพรรณบุรี

ศูนย์การเรียน รางน้ำ

ศูนย์การเรียน ระนอง 2

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ตรัง

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง นครนายก

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง หัวหิน

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง และศูนย์การเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (พ.ศ. 2554)

ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง จำนวน 5 ศูนย์

ลำดับ	ศูนย์การศึกษา	ที่ตั้ง
1	ลำปาง	113 ถ.พหลโยธิน ต.สวนดอก อ.เมือง จ.ลำปาง 52000
2	นครนายก	ร.ร.เทคโนโลยีวีรพัฒน์ ข/4-389 ถ.สุวรรณศร อ.เมือง จ.นครนายก 26000
3	สุพรรณบุรี	57 ถ.ป่าโมกข์-สุพรรณบุรี ต.โคกโคเฒ่า อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี 72000
4	หัวหิน	สถาบันการบินพลเรือน ต.บ่อฝ้าย อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 77110
5	ตรัง	139 ถ.วิเศษกุล ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง 92000

ศูนย์การเรียน จำนวน 2 ศูนย์

ลำดับ	ศูนย์การศึกษา	ที่ตั้ง
1	ระนอง 2	ซ.ระนอง 2 ถ.พระราม 5 แขวงนครไชยศรี เขตดุสิต กทม. 10300
2	รางน้ำ	107 ถนนรางน้ำ (โรงเรียนปริญญาทิพย์เก่า) เขตราชเทวี กทม. 10400

นอกจากนี้สวนดุสิตได้นำหลักสูตรที่สอนในรายวิชาเหมือนกันมารวมอยู่ด้วยกัน แล้วจัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนมีสถานะเทียบเท่ากับคณะ คือ โรงเรียนการเรือน จัดสอนในหลักสูตรทางด้านอาหาร และคหกรรมศาสตร์โดยเฉพาะ และโรงเรียนการท่องเที่ยวและบริการ จัดสอนในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการบริการทั้งหมด เช่น กลุ่มวิชาธุรกิจการท่องเที่ยว การโรงแรม และธุรกิจการบิน เป็นต้น

"การจัดตั้งโรงเรียนการเรือน และโรงเรียนการท่องเที่ยวและบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างการบริหารให้เล็กลง เพื่อความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการตลอดจนการของบประมาณในการพัฒนาคุณภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพ ขีดความสามารถทางวิชาการให้มีความเข้มแข็งตามอัตลักษณ์ของ มสด.มากขึ้น โดยการรวมหลักสูตรที่มีความคล้ายกัน แล้วแยกออกจากคณะจัดตั้งเป็นโรงเรียน โดยมีคณบดีเป็นผู้บริหาร และมีฐานะเทียบเท่ากับคณะ เช่นเดียวกับโรงเรียนสาธิตละออุทิศที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย"

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภายใต้วัฒนธรรมอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ทำให้สวนดุสิตคือสวนดุสิตอย่างทุกวันนี้ และยังคงเป็นเฉกเช่นเดิมต่อไปในอนาคต ตราบใดที่ชาวสวนดุสิตยังคงสัมผัสได้ถึง "ตัวตนของคนการเรือน" อย่างแท้จริง ซึ่งแม้สังคมภายนอกจะพากันเดินแบบก้าวกระโดดแต่การก้าวของสวนดุสิตคือ ก้าวที่ยังคงต้องยาวกว่า...!!

ปี พ.ศ. 2550 สถาบันภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต จัดกิจกรรม The Art of High Tea ขึ้น เพื่อให้มีการเรียนรู้พิธีการเลี้ยงน้ำชาแบบ High Tea รวมทั้งการประมูลผลงานจากศิลปินชื่อดังของประเทศไทย เพื่อหารายได้สมทบทุนการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ และศูนย์การเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม อาคารเยาวภา มรภ.สวนดุสิต

ภาคการศึกษาที่ 1 ของทุกปี เป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาทุกคณะ/หลักสูตร ต่างรอคอยกับกิจกรรมวันช่อใหม่ หรือ เฟรชชี่เดย์ ที่เป็นเวทีสำหรับการแสดงออก และการรวมพลังของนักศึกษาในแต่ละคณะ/หลักสูตร อาทิ การประกวดกองเชียร์ พิธีกร การแสดง ดาว-เดือน และมิสเลดี้ เลดี้ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าว นักศึกษาสามารถใช้เป็นบันไดสร้างความมั่นใจในการก้าวเข้าสู่วงการบันเทิง และเส้นทางสายอาชีพได้

งานเย็บร้อย ค่อยจีบ ประดิษฐ์ใบตองระดับชาติ ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2553 มีสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ และผู้สนใจเข้าร่วมประกวด เพื่อเป็นเครือข่าย ความร่วมมือด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นฐาน ข้อมูลในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย โดยจัด ต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

งานครบเครื่องเรื่องการเรือน ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2554 เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรมด้านอาหาร และคหกรรมศาสตร์ ของนักศึกษาและบุคลากรของโรงเรียนการเรือน ต่อมาในครั้งที่ 5-6 ได้กราบทูลเชิญพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จเป็นองค์ประธานเปิดงาน

งานกาลครั้งหนึ่ง
ณ ถิ่นนี้ เฟื่องฟ้าขจร
ปี พ.ศ. 2554

งาน Open House เปิดบ้านสำนักกิจการพิเศษ ธุรกิจวิชาการของสวนดุสิต ปี พ.ศ. 2554

งานเดินการกุศลเพื่อจัดหาทุนการศึกษา "มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตรวมพลังแสดงความจงรักภักดี 84 พรรษามหาราชา" ปี พ.ศ. 2555

SWAN Team กลุ่มนักศึกษาที่สร้างชื่อเสียงให้กับมหาวิทยาลัย โชว์การแสดง Intersection Arts (Cheerleading) ในรายการ Thailand's Got Talent 2011 (ช่อง 3) และสร้างความตื่นเต้นให้กับคนทั้งประเทศเชื่อว่า "คนบินได้"

“ครุย” เรียบหรู : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ครุยวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้ใช้รูปแบบครุยต่างประเทศทางตะวันตก โดยใช้ผ้าพื้นสีดำแบบผ้าทอเต็มผืน มีฮู้ดต่างสี ใช้เป็นแถบสีสัญลักษณ์ของแต่ละสาขาวิชา มีเข็มตราพระราชลัญจกร อยู่บนอกด้านซ้าย มีเข็มตรา มสด.อยู่บนอกด้านขวา

เนื่องจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน อธิการบดีเห็นสมควรให้เปลี่ยนจากรูปแบบครุยต่างประเทศทางตะวันออก ไปใช้รูปแบบครุยต่างประเทศทางตะวันตก เพื่อความเป็นเอกเทศ สวยงาม และใช้สัญลักษณ์แถบสีตามแต่ละสาขาวิชา ส่วนแถบทางด้านข้างเป็นเส้นบอกระดับชั้นของปริญญา ใช้เข็มตราพระราชลัญจกรและตรา มสด. มีขอบสีทองแวววาวสดใส

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
SUAN DUSIT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต แม้จะเป็นงานยาก แต่ก็ต้องทำเพื่อความก้าวหน้าแม้จะเต็มไปด้วยความลำบากในวันนี้ แต่ก็จะทำให้ "คนสวนดุสิต" สบายในวันหน้า... ณ วันนี้ การเดินทางของ "คนสวนดุสิต" ไม่ต้องอาศัยอะไรมากมาย แค่ใจที่มีให้มหาวิทยาลัยแบบเกินร้อยเพียงอย่างเดียว รับรองว่านำพามหาวิทยาลัยสวนดุสิตก้าวเดินไปบนเส้นทาง "การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ" ได้อย่างแน่นอน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์
ประธานที่ปรึกษาอธิการบดี, ประธานที่ปรึกษาสวนดุสิตโพล
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(ที่มา : SDU Timeline ฉบับที่ 7 ประจำเดือนธันวาคม ปี 2558 – กุมภาพันธ์ ปี 2559)

สวนดุสิต 5.0

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน

ปี พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน

(พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, 2558)

ตำแหน่ง อธิการบดี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ตราสัญลักษณ์

ตราสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ตามประกาศของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เรื่องตราของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 มีลักษณะ 2 แบบ คือ

1. เป็นวงรีรูปไข่ 2 วงซ้อนกัน วงรีด้านนอกใช้สีทอง ด้านบนมีข้อความเป็นภาษาไทย ว่า “มหาวิทยาลัยสวนดุสิต” สีขาว ส่วนด้านล่างมีข้อความเป็นภาษาอังกฤษว่า “SUAN DUSIT UNIVERSITY” สีขาว ใช้รูปแบบอักษร SP Suan Dusit คั่นด้วยดอกเฟื่องฟ้าและดอกขจร ในวงรีด้านในใช้สีฟ้าน้ำทะเลเป็นพื้น มีเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นพยัญชนะภาษาไทย อักษรย่อ “มสด” สีขาว อยู่ตรงกลาง

2. เป็นวงรีรูปไข่ 2 วงซ้อนกัน วงรีด้านนอกใช้สีทอง ด้านบนมีข้อความเป็นภาษาไทยว่า “มหาวิทยาลัยสวนดุสิต” สีขาว ส่วนด้านล่างมีข้อความเป็นภาษาอังกฤษว่า “SUAN DUSIT UNIVERSITY” สีขาว ใช้รูปแบบอักษร SP Suan Dusit คั่นด้วยดอกเฟื่องฟ้าและดอกขจร ในวงรีด้านในใช้สีฟ้าน้ำทะเล

เป็นพื้น มีเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นพยัญชนะภาษาอังกฤษ อักษรย่อ “SDU” สีขาว อยู่ตรงกลาง

ความหมายตราของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นวงรีรูปไข่ 2 วงซ้อนกัน วงรีด้านนอกใช้สีทอง หมายถึง ความรุ่งเรือง ด้านบนมีข้อความว่า “มหาวิทยาลัยสวนดุสิต” ส่วนด้านล่างมีข้อความว่า “SUAN DUSIT UNIVERSITY” ใช้แบบรูปแบบอักษร SP Suan Dusit แทนค่าความรู้สึกในการสื่อสารร่วมสมัย คั่นด้วยดอกเฟื่องฟ้าและดอกขจรเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต แสดงถึง การเฟื่องฟูของศิลปวิทยาการอันโดดเด่นขจรไกล ส่วนเครื่องหมาย “มสด” และ “SDU” ที่มีลักษณะเกาะเกี่ยวกัน หมายถึง ความผูกพันเป็นหนึ่งเดียวกัน และสีฟ้าน้ำทะเลในวงรีด้านในเป็นสีประจำมหาวิทยาลัย

การเดินทางผ่านแต่ละช่วงเวลา สวนดุสิตได้ผ่านเหตุการณ์สำคัญต่างๆ มากมาย ทั้งงานวิชาการ งานบริการสังคม เกิดเป็นปรัชญา **"มหาวิทยาลัยที่สามารถสร้างความเข้มแข็งในการอยู่รอดได้อย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการจัดการคุณภาพ Sustainable Survivability Based on Quality Management"** ภายหลังจากมหาวิทยาลัยเปลี่ยนสถานะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในชื่อ **มหาวิทยาลัยสวนดุสิต** ตาม พ.ร.บ. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. 2558

ความเป็นเลิศในแบบสวนดุสิตยังคงเน้นกระบวนการพัฒนาความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมทางวิชาชีพ (ที่มา: แนวนโยบายมหาวิทยาลัยสวนดุสิต วันที่ 21 มีนาคม 2559)

วัฒนธรรมและทุกๆ เรื่องราว การเล่าขานในชื่อ "สวนดุสิต" ที่ได้รับการยอมรับขยายวงกว้างมากยิ่งขึ้น ด้วยศักยภาพของนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และที่สำคัญคณะผู้บริหาร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แตกต่างออกไปในแต่ละด้านถูกนำมาหล่อหลอมและเสริมพลังให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

กว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

การเดินหน้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสวนดุสิตนั้น เป็นช่วงเวลายาวนานกับการขึ้นสู่การเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ สืบเนื่องจาก ปี พ.ศ. 2528 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ยังเป็น**วิทยาลัยครูสวนดุสิต** ซึ่งในช่วงนั้นสถาบันอุดมศึกษาได้เติบโตและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีผู้สนใจสมัครเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเป็นจำนวนมาก สวนดุสิตจึงได้มีการพัฒนาระบบการรับนักศึกษา จากเดิมที่มีเฉพาะนักเรียน นักศึกษาหญิง ก็ได้เริ่มมีนักศึกษาชายเข้ามาเรียนในระดับปริญญาตรี มีการเรียนการสอนภาคค่ำ และมีการพัฒนาหลักสูตรใหม่อีกตามลำดับ ทำให้การบริหารงานบุคคลมีการเปลี่ยนแปลง และมีบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุนวิชาการ และในส่วนงานอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทย รัฐบาลกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จากเหตุการณ์ดังกล่าวในระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มีการเสนอให้มีการเปลี่ยนสถานะของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยให้เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเพื่อลดภาระจำนวนบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนมากขึ้น ในเรื่องการจัดสรรสวัสดิการบำเหน็จบำนาญ และอื่นๆ ทำให้ระบบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษามีการปรับโครงสร้างใหม่เพื่อไม่ให้เหมือนกับข้าราชการ และจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อบริบทของสังคมให้มากยิ่งขึ้น

ในปี พ.ศ. 2546 สวนดุสิตมีการเปลี่ยนสถานภาพจาก**สถาบันราชภัฏ**เป็น**มหาวิทยาลัยราชภัฏ** ได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ นำเสนอจำนวน 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. .... โดยร่างพระราชบัญญัติฯ ทั้ง 2 ฉบับ ได้ผ่านกระบวนการยกร่างทุกขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว แต่ด้วยประธานที่

ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ขอให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ถอนร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ออกมาก่อน เพื่อไม่ให้กระทบต่อร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นฉบับที่มหาวิทยาลัยราชภัฏใช้ร่วมกันอยู่

เมื่อมหาวิทยาลัยจะดำเนินการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแล้ว ก็ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการยกร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. .... เพื่อจัดทำและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. .... ใหม่ โดยมีการจัดทำประชาพิจารณ์ (ร่าง) พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 2 ครั้ง และได้มีการกล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งได้มีการจัดการประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนได้เข้าใจถึงการปรับเปลี่ยนดังกล่าว (ที่มา: จดหมายข่าว SDU Timeline ฉบับประจำเดือนมิถุนายน – สิงหาคม พ.ศ.2558)

ในที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน “พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสวนดุสิต พ.ศ. 2558” เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2558 และประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2558 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคม 2558 เป็นต้นมา **“มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต”** จึงเปลี่ยนชื่อเป็น **“มหาวิทยาลัยสวนดุสิต”** และเปลี่ยนจาก **มหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ** เป็น **มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ** หรือเรียกกันว่า **มหาวิทยาลัยออกนอกระบบราชการ** ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการ ไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ และไม่ใช่เอกชน ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยฯ จะมีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งเรื่องการจัดการทางการเงิน การงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล มีกฎระเบียบที่กำหนดโดยสถาบันเพื่อใช้บริหารจัดการภายใน โดยยังได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐจัดสรรให้เป็นรายปีโดยตรง

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จทรงเปิดงานโครงการสวนดุสิต "ครัวของแผ่นดิน" วันที่ 8 กรกฎาคม 2559 ณ อาคารรักตะกนิษฐ ซึ่งเป็นการรวมกิจกรรมระหว่างงานครบเครื่องเรื่องการเรือน ครั้งที่ 6 และเย็บร้อยค่อยจีบ ประดิษฐ์ใบตองระดับชาติ ครั้งที่ 7

“ครุย” งามสง่า : คงคุณค่ามหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ครุยวิทยฐานะของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตนั้น ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบจากครุยเดิม โดยท่านอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน ได้ออกแบบให้ใช้ครุยรูปแบบตะวันตก ความแตกต่างจากชุดครุยเดิมคือ “สี” คือ “สีน้ำตาลทอง” ซึ่งมีความหมายว่า สีของแผ่นดิน เปรียบดังมหาวิทยาลัยสวนดุสิตได้ผลิตบัณฑิตเพื่อทำงานให้แผ่นดิน

ครุยทำด้วยผ้าสีน้ำตาลทองเย็บเป็นเสื้อคลุมยาวเหนือข้อเท้าประมาณ 15 เซนติเมตร ตัวเสื้อผ่าอกและติดซิปให้ริมผ้าสองชิ้นประสานกันตลอดทั้งลำตัว มีแถบผ้าสีทองหน้ากว้าง 8 เซนติเมตร เย็บติดเป็นสาบตลอดด้านหน้าทั้งสองข้าง มีผ้าคล้องคอด้านนอกทำด้วยผ้าสีฟ้าและด้านในทำด้วยผ้าสีทอง ด้านนอกตอนปลายของผ้าคล้องคอขลิบริมด้วยผ้าสีทองขนาดกว้าง 1 เซนติเมตร และด้านในขลิบด้วยผ้าสีของสาขาวิชา อีกริมหนึ่งกว้าง 9 เซนติเมตร ประดับตราของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่แถบซ้ายระดับอก และมีเครื่องหมายของมหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่แถบด้านขวาระดับอก

แขนเสื้อครุยจะแตกต่างกันตามวิทยฐานะ ดังนี้

ระดับดุษฎีบัณฑิต เป็นแขนพวงยาวตกข้อศอกตอนกลางแขนทั้งสองข้างมีแถบผ้าสีทองกว้าง 5 เซนติเมตร ยาว 44.5 เซนติเมตร จำนวนสามแถบติดเรียงกันระยะห่าง 3 เซนติเมตร

ระดับมหาบัณฑิต เช่นเดียวกับครุยดุษฎีบัณฑิต แตกต่างกันที่แขนเสื้อของครุยเป็นแขนปล่อย ความยาวถึงข้อมือ มีแถบผ้าสีทองตอนกลางแขนเสื้อทั้งสองข้างจำนวนสองแถบ

ระดับบัณฑิต เช่นเดียวกับครุยดุษฎีบัณฑิต แตกต่างกันที่แขนของครุยเป็นแขนปล่อยความยาวถึงข้อมือ มีแถบผ้าสีทองตอนกลางแขนเสื้อทั้งสองข้างจำนวนหนึ่งแถบ

สีฟ้าน้ำทะเล

เป็นสีประจำของมหาวิทยาลัย “สวนดุสิต” ตั้งแต่เป็นโรงเรียนการเรือนพระนคร วิทยาลัยครู สถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เนื่องจากอาจารย์คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ ผู้บริหาร พ.ศ. 2489 –พ.ศ. 2518 ท่านชอบสีฟ้าน้ำทะเล จึงให้ใช้สีดังกล่าวเป็นสีประจำสถาบันการศึกษาแห่งนี้

วิวัฒนาการเรื่องการแต่งกาย

เครื่องแบบการแต่งกายนักศึกษาสวนดุสิต จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

(ชะลอ พงษ์สามารถ เรื่องวิวัฒนาการของเครื่องแบบการเรือน-สวนดุสิต จากเอกสาร 50 ปีการเรือนสวนดุสิต)

ระยะที่ 1 พ.ศ. 2477 – 2484

การแต่งกายนักเรียนในระยะแรกนั้น จะเน้นความเรียบร้อยของเครื่องแต่งกายตามแบบฉบับของหญิงไทยในอดีต ดังนี้

เสื้อ	สีขาว ปกเสื้อแบบเสื้อโปโล ด้านหน้ามีรอยผ่ากุ๊นหรือใช้ผ้าดามข้างใน ด้านหลังสั้น แขนตรงยาวเหนือศอก (ไม่มีจีบ) ใช้สวมศีรษะผ่าด้านหน้าลงมาครึ่งอก เสื้อตรงเอวกว้างจากตัวข้างละ 10 เซนติเมตร ยาวถึงสะโพกบนปล่อยชายเสื้อออกข้างนอก
ผ้านุ่ง	สีกรมท่าหรือดำ นุ่งเป็นซิ่นยาวครึ่งน่อง ป้าย หรือคาดเข็มขัด
เข็มขัด	ไม่มี
ผม-หน้า	ผมตัดสั้น ห้ามดัด ห้ามแต่งหน้า ทาปาก
รองเท้า	หนังสีดำ หุ้มส้น

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2484 – 2489

การแต่งกายของนักเรียนในระยะที่สอง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง โดยจะมีความทันสมัยมากขึ้น มีการผูกโบแบบหูกระต่าย จะเห็นได้ว่าในระยะที่สองนี้เครื่องแบบไม่เข้มงวดนัก แต่ต้องเป็นแบบสุภาพ ดังนี้

ช่วงแรก เสื้อสีขาวด้านหน้าติดโบสีกรมท่าผูกคอแบบหูกระต่าย แขนจีบพอง เสื้อยาวถึงสะโพกหลวมจากตัวประมาณ 10 เซนติเมตร

ช่วงที่สอง เสื้อขาวแบบสุภาพ กระโปรงสีกรมท่าหรือดำ รองเท้าหุ้มส้น

ระยะที่ 3 พ.ศ. 2490 - 2499

การแต่งกายในระยะที่ 3 มีความใกล้เคียงกับการแต่งกายในปัจจุบันมากขึ้น เสื้อออกแบบให้เรียบร้อยและมีความสวยงามโดยที่แขนเสื้อเป็นจีบพอง จะเห็นได้ว่าในสมัยนี้เริ่มมีการใส่เข็มขัดเป็นสมัยแรก

เสื้อ สีขาว ปกฮาวาย แขนจีบพอง ยาวเหนือข้อศอก ผ่าด้านหน้าติดดุม ตัวหลวมปัก ก.ร. บนอกด้านซ้าย ชายเสื้อซ่อนในกระโปรง

กระโปรง พับเกล็ดออกจากกลางตัว ด้านหน้าและด้านหลังข้างละ 3 เกล็ด ตีเกล็ดตรง รอยพับจากขอบลงมาประมาณ 6 นิ้ว

เข็มขัด หนังสีดำ หัวเข็มขัดก็เป็นหนังสีดำ

ระยะที่ 4 พ.ศ. 2493 – 2520

การแต่งกายในระยะที่ 4 แตกต่างจากในระยะที่ 3 โดยในระยะที่ 4 นั้นจะดูเป็นสากลมากขึ้น ด้วยการออกแบบเป็นเสื้อแขนยาวและมีโบสีกรมท่าติดอยู่บริเวณปกคอ นอกจากนั้นในสมัยนี้ยังปรากฏการติดเข็มเครื่องหมายเป็นครั้งแรก โดยติดเหนืออกซ้าย ดังนี้

เสื้อ สีขาวปกบัว มีสาบกลางตีเกล็ดขนาดครึ่งนิ้ว เย็บออกจากสาบกลางข้างละ 2 เกล็ด แขนยาวปิดศอก จีบปลายแขนตัวหลวม ติดดุมมุก 4 เม็ด เป็นระยะๆ ใต้ดุมเม็ดแรกที่คอมีโบสีกรมท่าขนาดครึ่งนิ้วรอบคอมาซ้อนกันขวาทับซ้าย (เจาะปลายโบสำหรับสอดดุมมุก ชายโบปลายแหลมขนานไปกับเกล็ดเสื้อ) ชายเสื้อซ่อนในกระโปรง

กระโปรง พับเกล็ดออกจากกลางตัว ด้านหน้าและด้านหลังข้างละ 3 เกล็ด ตีเกล็ดตรง รอยพับจากขอบลงมาประมาณ 6 นิ้ว ยาวปิดเข่า

เข็มขัด หนังสีดำ หัวเข็มขัดก็เป็นหนังสีดำ

เข็มเครื่องหมาย เข็มสีทอง ลงยา ตัวขาว พื้นสีฟ้าน้ำทะเล ตัวเข็มเป็นกุญแจ มีสายคล้องหัวกุญแจ โยงไปยังเข็มเล็ก อักษรย่อ ก.ร. ตัวเข็มกุญแจ ตัวชื่อโรงเรียนอยู่บนเหนือเครื่องหมายเสมาธรรมจักร ด้านล่างเป็นกิ่งใบชัยพฤกษ์ก้านซ้อนกัน

พ.ศ. 2493 คุณหญิงกระจ่างศรี รักตะกนิษฐ เป็นอาจารย์ใหญ่ ได้ออกแบบเครื่องแบบนักเรียนการเรือนพระนคร 2 แบบ ซึ่งเป็นชุดที่มีลักษณะเฉพาะของนักเรียนการเรือนที่สร้างความประทับใจแก่ผู้พบเห็นทั่วไป เนื่องจากโรงเรียนได้เปิดหลักสูตรใหม่และกำหนดเวลาเรียน 3 ปีเรียกหลักสูตรประโยคครูการเรือน

นักเรียนประโยคการเรือน คือผู้ไม่ประสงค์จะเป็นครู เรียนเพียง 2 ปี จะใช้เครื่องแบบ เสื้อขาว ปกฮาวาย แขนจีบพอง

นักเรียนประโยคครูการเรือน คือผู้ประสงค์จะเป็นครูจะเรียน 3 ปี จะแต่งเครื่องแบบ เสื้อขาว ปกบัว แขนสามส่วน

นักเรียนประโยคครูมัธยมการเรือน ก็ใช้เครื่องแบบดังกล่าวนี้ด้วย แต่งเครื่องแบบ เสื้อขาว ปกบัว แขนสามส่วน

ในปี พ.ศ. 2497 โรงเรียนการเรือนพระนครได้เปิดสอนหลักสูตรประโยคครูมัธยมการเรือนเป็นปีแรก การแต่งกายของนักเรียนมีลักษณะดังนี้

นักเรียน ป.กศ. ต้น ใช้เครื่องแบบเสื้อขาว ปกบัว แขนสามส่วน (พ.ศ. 2497) ติดโบสีกรมท่า

นักเรียน ป.กศ.สูง ใช้เครื่องแบบเสื้อขาว ปกบัว แขนสามส่วน (พ.ศ. 2497) ติดโบสีแดง

โรงเรียนได้เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ.ต้น พ.ศ. 2499 และ ป.กศ.สูง พ.ศ. 2501

ต่อมา พ.ศ. 2504 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยครูสวนดุสิต เครื่องแบบยังเหมือนเดิม แต่เข็มเครื่องหมายเป็นรูปกุญแจ และตัวอักษร “วิทยาลัยครูสวนดุสิต” (ตัดเข็มเล็กอักษร ก.ร. และโซ่ออก) ซึ่งเข็มเครื่องหมายนั้นจะมี 2 สี คือ สีขาวและสีฟ้า โดยนักเรียน ป.กศ.สูงและ ป.กศ.ต้น จะใช้สีขาว ในขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี จะใช้เข็มเครื่องหมายสีฟ้า

นักศึกษาระดับ ป.กศ.

นักศึกษาระดับ ป.ตรี

ระยะที่ 5 พ.ศ. 2520 – 2540

การแต่งกายของนักศึกษาในสมัยนี้เป็นการแต่งกายที่เรียบหรู ดูเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเครื่องแต่งกายในอดีต น่าจะเนื่องมาจากการที่เปิดการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้น คือระดับปริญญาตรี จึงทำให้เครื่องแต่งกายเน้นรูปแบบที่เรียบหรู เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นบัณฑิตวิทยาลัยครู ทั้งนี้เครื่องแบบวิทยาลัยครูสวนดุสิต ใช้เหมือนเครื่องแบบวิทยาลัยอื่นๆ

เสื้อ	ปกเชิ้ตปลายแหลม ตัวหลวม ยาว แขนตรงเหนือศอก (ไม่มีจีบ) ติดดุมเครื่องหมายของวิทยาลัย ชายเสื้ออยู่ในกระโปรง
กระโปรง	สีดำ หรือกรมท่า แบบสุภาพ
รองเท้า	สีสุภาพ ถ้าสวมรองเท้าผ้าใบต้องสวมถุงเท้าด้วย
เข็มขัด	หนังสีดำ มีหัวเข็มขัดเครื่องหมายของวิทยาลัย
เข็มเครื่องหมาย	ใช้แบบเดิม

ระยะที่ 6 พ.ศ. 2541 – ปัจจุบัน

จุดเริ่มต้นของการมีเสื้อแถบ

ในสมัยนี้ได้มีการออกแบบชุดนักศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ให้มีเอกลักษณ์แตกต่างจากชุดนักศึกษาของสถาบันอื่น คือมีแถบสีดำติดอยู่บริเวณแขนเสื้อด้านซ้าย โดยแถบสีดำจะมีชื่อของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตปรากฏ

ชุดนักศึกษาของสวนดุสิตในยุคแรกๆ ก็ไม่ได้มีอะไรแตกต่างจากชุดนักศึกษาที่อื่นๆ คือ เสื้อสีขาวไม่มีลวดลาย และชอบปล่อยชายเสื้อออกมาข้างนอกกางเกง จนเราดูไม่ออกว่าคนไหนคือนักศึกษาสวนดุสิต จึงเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดที่ว่า จะทำอย่างไรที่จะให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างนักศึกษาสวนดุสิตกับนักศึกษาสถาบันอื่นๆ

จนกระทั่ง คณะผู้บริหารสวนดุสิตได้ไปศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประเทศอังกฤษ เพื่อนำมาพัฒนาระบบงานด้าน IT ของสวนดุสิตในยุคแรกๆ ซึ่งช่วงว่างของการศึกษาดูงานแต่ละท่านก็ใช้เวลาว่างตามความสนใจของตนเอง บางท่านเลือกที่จะดูหนังสือหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ในด้านการเรียนการสอน บางท่านก็เลือกที่จะดูเสื้อผ้า หรืออะไรก็ตามที่จะนำกลับมาทำให้สวนดุสิตนั้นมีความแปลกใหม่ จังหวะระหว่างที่เลือกดูหนังสือ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ก็เห็นร้านขายเสื้อผ้าอยู่แถวนั้น คือ ร้านเวอร์ซาเช่ (Versace) ตอนนั้นคิดแค่เพียงว่าจะเดินเข้าไปดูอย่างเดียว ไม่คิดจะซื้ออะไร บังเอิญเห็นเสื้อรุ่น Versace Classic V2 เพิ่งออกมาใหม่ในปีนั้น เป็นแบบแขนสั้น และมีแถบด้านซ้ายมีลายเซ็นของ Versace เมื่อเห็นดังนั้นก็คิดได้ว่า เสื้อนั้นดูมีส่วนที่คล้ายกับเสื้อของนักศึกษา แต่แบบของ Versace จะมีหลายสี และก็มีสีขาวด้วยโดยแถบนั้นจะเป็นสีดำ ตัวหนังสือสีขาวหรือทอง

ท่านอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน เห็นดังนั้นจึงคิดว่าถ้าเสื้อนักศึกษาของสวนดุสิตทำให้มีสัญลักษณ์คล้ายกับรูปแบบนี้น่าจะเป็นที่จดจำสำหรับผู้พบเห็นมากยิ่งขึ้น ก็ได้ซื้อมาเป็นตัวอย่างในการจัดทำเสื้อแถบของสวนดุสิต จำนวน 3 ตัว คือ เสื้อพื้นสีดำ (รศ.ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน) เสื้อพื้นสีขาว (รศ.ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์) เสื้อพื้นสีน้ำเงิน (ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ)

ในช่วงระหว่างดำเนินการจะจัดทำเสื้อนักศึกษาสวนดุสิตนั้น ก็ได้เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ที่บ้านรองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ทำให้เสื้อสีขาวที่จะใช้เป็นต้นแบบนั้นถูกไฟไหม้ไปด้วย จึงใช้เสื้อของ ดร.ชัยชนะ โพธิวาระไปเป็นต้นแบบแทน แค่เปลี่ยนสีผ้าจากน้ำเงินเป็นขาว แถบแขนด้านซ้ายเป็นสีดำ ปักลายเซ็นของอธิการบดีเป็นภาษาอังกฤษว่า “Sirote Pholphantin” ต่อมาเปลี่ยนเป็นคำว่า “Suan Dusit”

ต้นแบบ เสื้อแถบชุดนักศึกษาสวนดุสิต แนวคิดจากเสื้อรุ่น Versace Classic V2 (นายแบบ : ดร.ชัยชนะ โพธิวาระ ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ)

ชุดเครื่องแบบนักศึกษาชาย

1. เสื้อแขนสั้นสีขาว มีแถบสีดำปักชื่อสถาบันราชภัฏสวนดุสิตบริเวณแขนเสื้อด้านซ้าย ชายเสื้ออยู่ในกางเกง

2. กางเกงขายาวแบบสากล สีกรมท่า หรือสีดำ ห้ามใช้ผ้ายีนส์ และผ้ายืด

3. ถุงเท้าสีดำ เทา น้ำตาล หรือกรมท่า

4. รองเท้าหนังสีดำ หุ้มส้น ห้ามสวมรองเท้าแตะ

5. เข็มขัดหนังสีดำ หัวเข็มขัดของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตมีตราพระราชลัญจกร

6. เนคไท ตามแบบของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ชุดเครื่องแบบนักศึกษาหญิง

1. เสื้อแขนสั้นสีขาว มีแถบสีดำปักชื่อสถาบันราชภัฏสวนดุสิตบริเวณแขนเสื้อด้านซ้าย ติดกระดุมโลหะของสถาบัน 5 เม็ด ไม่มีกระเป๋าตัวเสื้อขนาดพอเหมาะและไม่จับเกล็ด ติดเข็มบนหน้าอกด้านซ้าย ชายเสื้ออยู่ในกระโปรง

2. กระโปรงสีกรมท่า หรือดำ ไม่มันวาว ไม่มีลวดลาย ความยาวคลุมเข่า รัดกุม ห้ามใช้ผ้ายีนส์ สักหลาด ลูกฟูก และลูกไม้ ไม่ผ่าชายกระโปรง

3. รองเท้าสีดำ แบบสุภาพ หุ้มส้นหรือมีสายรัดส้น ความสูงไม่เกิน 5 เซนติเมตร ห้ามสวมรองเท้าแตะทุกชนิด

4. เข็มขัดหนังสีดำ หัวเข็มขัดตามแบบของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตมีตราพระราชลัญจกร

ต่อมาในปี พ.ศ.2547-2548 เพื่อสอดรับการปรับสถานะจาก “สถาบันราชภัฏ” เป็น “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2547 ในปี พ.ศ.2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตได้ปรับรูปแบบตราสถาบันบนหัวเข็มขัดจากการใช้ “ตราพระราชลัญจกร” เป็นตรา “มสด.” แทน เพื่อให้สอดคล้องกับสัญลักษณ์ หรือตรามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตที่ได้มีการปรับปรุงขึ้นมาใหม่ ปัจจุบันการแต่งกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยสวนดุสิตได้มีการปรับเข็มเครื่องหมายจากตราพระราชลัญจกร เป็นตรา “มสด.” แทน เพื่อให้สอดรับกับประกาศมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เรื่อง เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และสีประจำมหาวิทยาลัย พ.ศ.2558

สวนดุสิต
จากอดีต ถึง ปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
SUAN DUSIT UNIVERSITY
295 ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร. 0 2244 5000
295 Nakhon Ratchasima Rd., Dusit, Bangkok 10300 Tel. +66 2244 5000
www.dusit.ac.th

Design by Graphic Style